

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

IN ACEST NUMĂR:

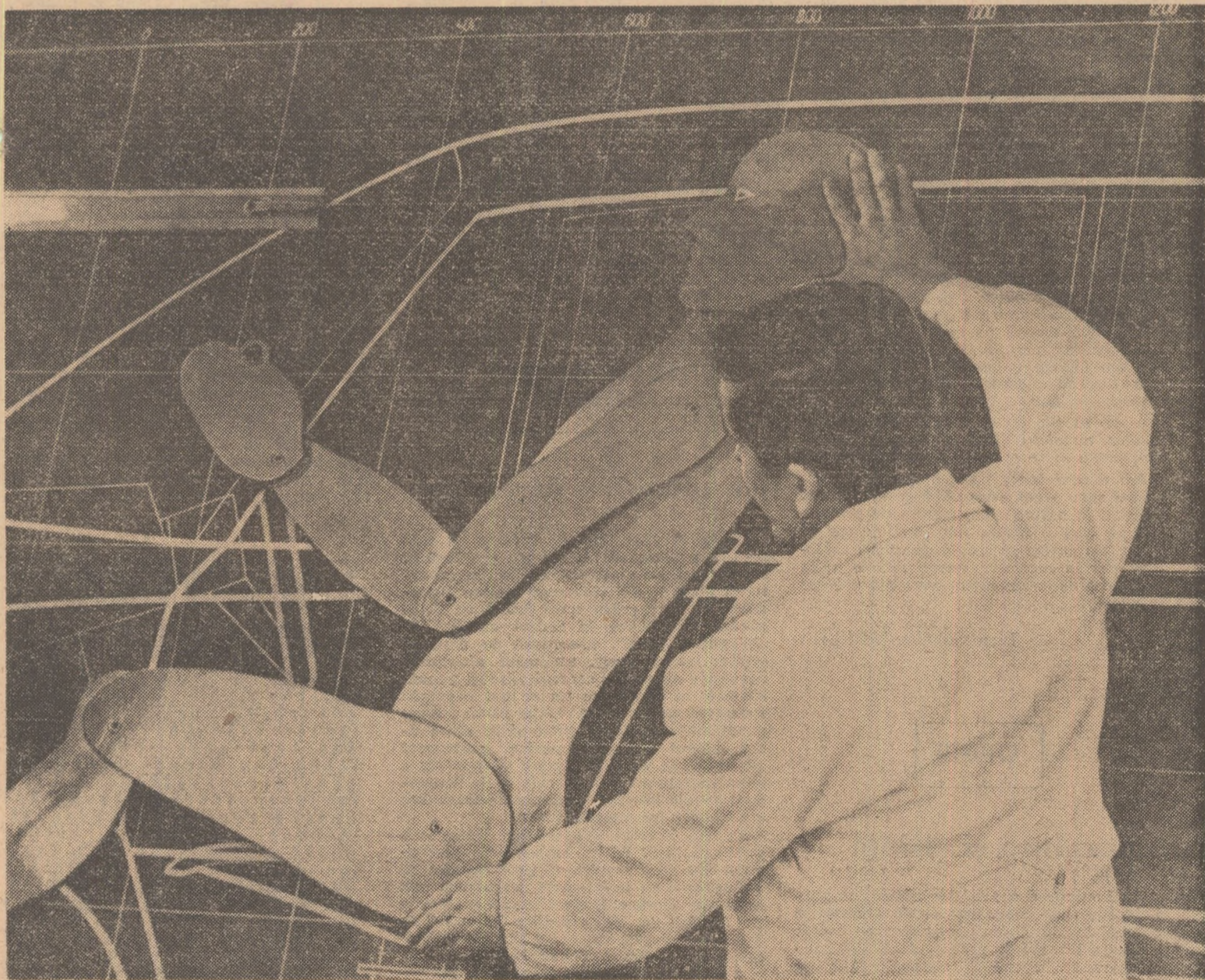
Ritmurile cincinalelor

O sută de orașe

Aveți o voce
colorată, caldă?

Din nou pe Pământ. Veterok și Ugoliok îndată după aterizare.
(Citiți în pag. 6-a: „528 de ore de experiență”)

Construcții, medici și... manechine hotărăsc poziția corectă a șoferului în noile autoturisme.
(Citiți în pag. 3-a: „Viața unei uzine”)

PAGINA DE UMOR

Politețe

O inteligență
fenomenală

Numărul 134

ANUL XXII

13

(1098)

1 aprilie 1966

12 pagini, 1 leu

H. Elma :

Tärm (Linogravură)

PAGINI DE JURNAL

Prima vânătoare

În copilărie, cel mai bun prieten al meu era Sașa, ciobănașul satului. Hainăream a-mindoi prin pădure sau prin dealuri pești în iazul nostru, nu prea mare. Într-o dimineață l-am zărit pe Sașa prin fereastra dinspre grădina ce răsună de zumzetul albinelor și de țîrîitul insuportabil al greierilor. Rîndurile ciripeau deasupra cornișei, iar trilurile lăstunilor își luau zborul spre înaltul cerului.

Sașa se ascunsesse după o tuță de liliac și-mi făcea semne misterioase cu mina.

— Hai să vinăm rațe sălbatice! l-am auzit șușotind.

Cuprinși de o teribilă emoție, am urcat grăbiți cărarea în pantă. Eu stringeam în mîini o pușcă pe care o căpătaseam în dar de la tata. Am ajuns la capătul grădinii, cu respirația tăiată. Sașa îmi arătă iazul cotropit de ierburile. O rață sălbatcă plutea liniștită în mijlocul apei. Avea pieptul alb, spinarea era de un cenușiu-închis, iar la capătul gîtului subțire capul plat se termina cu un cioc ascuțit ca o sulă de cizmărie. Emoționat, am luat-o la goană pînă la o tuță mare, am dat deoparte ramurile, am ridicat pușca și am tras cu o încordare supraomenească. Miinile îmi tremurau și urechile îmi vijiiu. Din pricina emoției am greșit ținta și glonte s-a cutundat în apă, lîngă pasărea ce-mi fusese destinată. Am încercat din nou pușca, am mai tras o dată, dar rața continua să se legene ușor pe apă, de parcă ar fi fost ocrotită de o forță magică. În sfîrșit, o lovitură bine țintită a ajuns-o. Bătînd apa cu aripile s-a rostogolit pe spate și a rămas nemîșcată, cu burta în sus și cu labele mișcîndu-se, însă, convulsiv.

— Urra! a izbucnit Sașa în spatele meu, cuprins de un adevărat delir.

Apoi lopețile noastre s-au încurcat unele într-altele, pentru că eram tare grăbiți să ajungem cu barca acolo unde zăcea prima mea pradă de vânătoare. Am înșfăcat cu nerăbdare rața, de pe care se scurgeau picuri de apă transparente. Prada mi se părea destul de mare.

De pe malul lacului, tata ne privea cu surisul lui blajin, pe care îl cunoșteam atît de bine.

— Ei, vîntătorilor, e cel puțin marfă de soi? — ne întrebă el, clipind des din pricina fumului de țigară.

Dintr-o săritură am ajuns pe mal, cu trofeul în brațe.

— Ia te uită! făcu tata foarte mirat, examinînd rața. Ai ucis un cutundar — pasăre rară pe la noi. Din păcate, însă, nu se poate mînca, cutundarul miroase rău a pește.

— Ba nu miroase deloc! strigai eu înfuriat.

— Bine, n-ai decît să-l frigi și ai să vezi că nu se poate mînca. Nici cîinii nu se ating de el. Cutundarul se hrănește cu pește și din cauza asta carnea lui miroase foarte urît.

Evident, incidentul a umbrît oarecum primul meu succes vîntătoresc. Nu auzisem niciodată spunîndu-se că rațele ar avea un

miros greu fiindcă se hrănesc cu pește. „Tata a spus așa ca să mă necăjească, mi-am zis. A inventat anume pentru mine cutundarul ăsta care miroase urît”.

Acasă mi s-a făcut o primire entuziastă. Pînă și învățătoarea m-a scutit în ziua aceea de lecții. Am jumulit singur rața și am cerut să fie gătită pentru prînz, dornic să ofer tuturor un adevărat prilej de desfătare cu primul meu vînat.

— Ei bine, dacă-i așa, a spus tata, s-o mînce el mine, dar la altă masă. Noi o să-l privim de departe.

Noaptea am dormit prost sub impresia peripețiilor de la vînațoare. Am visat rațe, puști, l-am văzut pe Sașa care, din spatele unui tuț, îmi scotea limba și-mi striga: „Infectă, e infectă rața ta!”

A doua zi dimineața, la micul dejun, toată familia s-a distrat, în continuare, pe socoteala mea. Turnîndu-și lapte și umplîndu-și farfuria cu cartofi ce miroseau foarte bine, tata era plin de voie bună și ne spunea:

— Să-l vedeți pe vîntătorul nostru ce-o să se mai lîngă pe buze la prînz.

La prînz mi s-a adus o farfurie mare cu cutundarul meu fript. Cutundarul mirosea a pește cale de o poștă. Sub privirile ironice ale întregii asistențe am pus mina pe cuțit și furculiță. Vinatul nu era deloc bun, dar nu m-am dat bătut. Carnea mirosea a pește, dar am înghițit îmbucătură după îmbucătură, fără să crînesc. Tata mă privea cu zîmbetul lui bun.

— Ei, să știi, că o să iasă din tine un vîntător, nu glumă, făcu el rîzînd și trecîndu-și mina mare și caldă prin părul meu.

Am mîncat toată friptura pregătită din primul meu vînat, fără să bag în seamă glumele la adresa mea, mîndru de prezece pe care o făcuse tata. Se înțelege că n-am mai mîncat niciodată de atunci cutundari, dar în excursiile, uneori dificile, și la vînațoare nu m-am arătat vreodată năzuros la mîncare.

Ivan Sokolov-Mikitov

OPINII

Literatura și știința

La Leningrad a avut loc recent, cu participarea unui mare număr de scriitori și oameni de știință, un simpozion pe tema: „Creația literară și progresul științei contemporane”. În cadrul simpozionului au fost prezentate aproape patruzeci de referate și a luat cuvîntul numeroși participanți.

Profesorul B. Meilah a încercat, de pildă, să stabilească jaloarele simpozionului. El a amintit că discuția pe această temă a în-

ceput în U.R.S.S. acum cîțiva ani și că atunci avea ca obiectiv stabilirea relațiilor dintre „fizică” și „lirică”. Acum, însă, a arătat vorbitorul, acest stadiu trebuie depășit. Este nevoie de o amplă discuție de clarificare a particularităților științei și literaturii, a relațiilor posibile și a contradicțiilor dintre ele.

În acest sens, criticul V. Runin a arătat că literatura și arta au fiecare o anumită specificitate internă și își asimilează lumea pe căi diferite. „Știința, a spus el, își întemeiază totalitatea cunoștințelor, inclusiv cele despre om, raportîndu-le la univers. Artă își întemeiază totalitatea cunoștințelor, inclusiv cele despre univers, raportîndu-le la om”.

Între aceste două forme de cultură spirituală există hotare bine precizate, dar nu și o prăpastie de netrecut. Scriitorul D. Granin, regizorul N. Akimov, muzicologul L. Terner au subliniat, în intervențiile lor, că progresul tehnico-științific din ultimii ani a exercitat o influență multilaterală asupra literaturii și cinematografului, teatrului și muzicii.

Evident, influența științei asupra artei nu trebuie înțeleasă în mod simplist. Cunoscutul regizor Grigori Kozintsev a amintit, în această ordine de idei, că modalitatea cinematografică de a interpreta lumea a apărut înainte de descoperirea tehnicii cinematografice și poate fi găsită în creația unor scriitori din secolul al XIX-lea ca Balzac, Zola sau Dostoievski.

Filologii V. Ivanov și I. Bilinkis au prezentat un interesant referat despre influența pe care au avut-o asupra operei lui Tolstoi, Dostoievski, Nekrasov și Șcedrin schimbările pe care cuceririle științelor naturii le-au adus în reprezentările noastre despre lume.

Cunoscutul chirurg Nikolai Amosov a vorbit despre folosirea metodelor cibernetice în studierea proceselor de creație, iar scriitoarea și cercetătoarea științifică I. Grekova a încercat să răspundă la următoarele întrebări: Care-i sensul actual al noțiunii de informație științifică? Această noțiune își poate găsi ea aplicarea în literatură? Cum poate fi definită valoarea informației în literatură?

Filozoful Z. Gerșkovič a arătat că filozofia marxistă se opune fetișizării descoperirilor tehnico-științifice. Într-o asemenea viziune, demitizată, înflorirea sau decăderea literaturii și artei nu depind de nivelul tehnicii, ci de valorile spirituale incluse în opera creatoare.

Profesorul B. Kuznețov, autorul unor cunoscute lucrări despre Einstein și Galileu, a prezentat un interesant referat despre criteriile estetice în știința contemporană și a încercat să desprindă elementele „poetice” ale fizicii și matematicii.

Pornind de la acest punct de vedere, discuțiile au reliefat paradoxurile gîndirii științifice, amintindu-se observația lui Niels Bohr că teoria trebuie să fie „de o cutezanță care să atingă nebunia” dacă vrea să fie exactă. Profesorul Kuznețov a amintit că „gîndirea sănătoasă” a negat și legea gravitației lui Newton și teoria heliocentrică a lui Galileu. Știința și arta se îndepărtează, însă, tot mai mult de empirismul „evidenței” și „concretului”, îndreptîndu-se spre studierea fenomenelor care nu sînt supuse observației directe.

În încheierea discuțiilor a luat cuvîntul acad. P. N. Fedoseev, vicepreședinte al Academiei de Științe a U.R.S.S., care a subliniat necesitatea studiilor multilaterale a fenomenelor de creație.

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

Un tolstoian în viață

Opera lui Lev Tolstoi vădește cu prisosință preocupările etice ale scriitorului în legătură cu viața de familie, cu raporturile dintre soți. Romanul „Anna Karenina” este tragedia unei femei ce nu-și găsește împlinirea în cadrul familiei. În „Război și pace”, preocupat de destinul eroilor lui preferați, scriitorul ajunge la concluzia că există oameni născuți pentru căsnicie și alții care nu se pot acomoda niciodată cu cerințele ei. Cei dintîi trăiesc satisfacțiile căsniciei chiar și în afara unei pasiuni amoroase pentru partenerul respectiv, în timp ce pentru ființele din a doua categorie mariajul este de la început (sau devine imediat după contractarea lui) o obligație insuportabilă.

Recent, Muzeul Tolstoi din Moscova a publicat, însă, câteva scrisori ale scriitorului din care rezultă că preocupările lui în legătură cu problemele căsătoriei nu erau pur literare. Scrisorile ni-l descoperă pe Tolstoi ca un consilier în astfel de probleme al admiratorului său și tolstoianistului practicant Victor Lebrun.

Acesta era fiul unui inginer francez venit în Rusia la începutul secolului pentru a participa la construirea căilor ferate din Siberia și Turkmenia. Atras de magia eticii tolstoiene, Victor Lebrun a vizitat Iasnaia Poliana și a cerut scriitorului să-i dea precizări asupra modului de viață

corespunzător cu doctrina tolstoiană. Se știe că Lev Nikolaevici considera munca pămîntului drept o ocupație nobilă și de aceea l-a sfătuit și pe Lebrun să i se dedice. Francezul i-a urmat sfatul și a plecat pentru asta în Caucaz, unde s-a angajat, timp de trei ani, ca argat pe la diferite gospodării țărănești. Apoi, din banii cîștigați cu sudoarea frunții și cu ajutorul unei mici moșteniri de la tatăl lui, și-a cumpărat o bucată de pămînt pe care a lucrat-o cu propriile sale mîini.

În tot acest timp Lebrun a întreținut o asiduă corespondență cu Tolstoi. De aceea, nu-i de mirare că la un moment dat l-a înștiințat pe scriitor și despre aventura amoroasă cu fata unuia dintre țărani la care lucrase. După consumarea aventurii, Lebrun și-a dat seama că între el și obiectul pasiunii lui existau foarte mari deosebiri de caracter și a cerut sfatul lui Tolstoi: să se căsătorească, totuși, cu fata, pentru a-i da o reparație?

Răspunsul scriitorului a fost, așa cum era și firesc, foarte... tolstoian: „Sacrificiul pe care vrei să-l faci, rămîind cu ea și căsătorindu-vă, va fi neîndoielnic mai mare decît acela pe care îl va face ea, renunțînd la dumneavoastră. Lucrul principal e că sacrificiul pe care vrei să-l faci nu va va elibera nici pe dumneavoastră, nici pe ea de ispîtă; dimpotrivă, o va întări. Sacrificiul ei va va elibera și pe dumneavoastră și pe ea de ispîtă și va va feri de nenumărate complicații și de părerile de rău de mai tîrziu”.

Din fericire pentru Lebrun, lucrurile s-au rezolvat mult mai simplu. Fata s-a căsătorit cu o rudă îndepărtată, care o iubea foarte mult.

Și acum, cîteva cuvinte despre soarta lui Victor Lebrun. În 1906 el a devenit secretarul lui Tolstoi. Scriitorul era foarte mulțumit de ajutorul lui, dar Lebrun s-a întors totuși curînd la munca pămîntului. În 1909 s-a căsătorit, iar cîțiva ani mai tîrziu s-a înșădat în Franța, unde trăiește și astăzi, în conformitate cu principiile tolstoianismului.

În vîrstă de 82 de ani, este membru al Asociației de prietenie Franța-U.R.S.S., iar amintirile lui despre Tolstoi se bucură de o bună primire în presa literară franceză.

EDITORIALE

Omul nu este singur

Feodor Egorovici Timonin este numele pilotului-astronaut sovietic care, împreună cu geologul român Gelu Scoruș, cu medicul francez Jean-Pierre de Saint-Serpentaire și cu bio-astronomul indian Ram Lal Krișnadat, zboară spre Venus în... romanul lui Adrian Rogoz „Omul și năluca”, publicat recent de Editura tineretului.

Expediția de pe astronava „Vulcan” trece printr-o seamă de aventuri cosmice care culminează cu descoperirea unor civilizații extraterestre pe Venus. Dar poate că cele mai tulburătoare momente ale cărții sînt acelea în care asistăm la salvarea astronautului american Dutch Learmonth, eșuat în Cosmos, după ce eșuase moralmente și pe Pămînt.

De structură poet și de profesie pilot de încercare, Learmonth, spre a-și uita o dragoste nefericită, primește să pornească spre Venus pe astronava „Spright” (Năluca). De fapt, țelul său este dobîndirea supremei solitudini. Și iată că, tocmai cînd părea mai descătușat de orice legături terestre, el descoperă umanitatea, intruchipată de cei patru pămînteni de pe „Vulcan”. Aceștia îl salvează pe Learmonth, dar nu înainte ca el să fi cunoscut și „punțile siderale ale iubirii”, întinse spre Daphne, o fată-plantă, o reprezentantă a venusienilor, pe care Dutch o găsește pe insula unde a descins.

Acesta e în esență conținutul acestui roman care cuprinde și aventură, și meditație asupra destinului uman, și poezie.

cartea

AL XXIII-lea CONGRES AL P.C.U.S.

Ritmurile cincinalelor

Deschis marți dimineața în Palatul Congreselor din incinta Kremlinului, cel de-al XXIII-lea Congres al P.C.U.S. va adopta, printre altele, Directivele noului plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. Proiectul de Directive, care a fost supus unei largi dezbateri de către opinia publică sovietică, a oglindit cele mai noi realizări ale științei în planificarea economiei naționale și a generalizat o experiență de aproape o jumătate de secol în conducerea economiei socialiste. Acum, când cel de-al XXIII-lea Congres al P.C.U.S. dezbate noul plan pe perioada 1966—1970, o scurtă rememorare a planurilor anterioare de dezvoltare a economiei U.R.S.S. ne va

crescut de patru ori și economia socialistă și-a dezvoltat din plin superioritatea în fața întregii lumi. Marile transformări din economie au fost însoțite de radicale schimbări în viața societății sovietice. O dată cu sfârșitul celui de-al doilea plan cincinal, în economia națională a început să existe o singură formă de producție, producția socialistă: într-adevăr, în 1937 sectorul socialist a totalizat 98,7% din mijloacele de producție, 99,1% din venitul național, 99,8% din producția industrială globală și 98,6% din producția globală a agriculturii.

Al treilea plan cincinal (1938—1942), adoptat într-o epocă de mare avânt creator al forțelor de producție ale societății sovietice, a început să fie realizat cu succes dar războiul i-a întrerupt executarea. Pierderile suferite din pricina războiului de către organizațiile de stat, cooperative și particulari au fost evaluate la 679 de miliarde ruble (în prețuri vechi).

În aceste condiții, misiunea de a atinge și a depăși nivelul antebelic a trebuit să fie asumată de al patrulea plan cincinal (1946—1950). Datorită muncii entuziaste a poporului sovietic, la sfârșitul lui 1949 producția globală a regiunilor care fuseseră vremelnice ocupate de hitleriști a atins indicele de 106% față de 1940. În cursul celui de-al patrulea cincinal au fost reconstruite și construite din nou peste 6 000 de întreprinderi mari și mijlocii.

Cincinalul următor (1951—1955) a adus cu sine un nou avânt al economiei naționale, pe baza creșterii puterii industriale a țării. U.R.S.S. s-a îmbogățit în acest răstimp cu gigantice centrale electrice, cu mari uzine de mașini și tot în acest timp a trecut la utilizarea pașnică a energiei atomice, a tehnicii atomice și a rachetelor.

Sarcinile pe care le-a implicat dezvoltarea ulterioară a economiei sovietice au fost formulate în Directivele celui de-al șaselea plan cincinal. Ultimii doi ani ai celui de-al șaselea cincinal au făcut parte, se știe, din planul de șapte ani adoptat în 1959 și al cărui bilanț este făcut acum. A fost un plan fără precedent prin anvergura lui. Unele cifre nici nu pot fi comparate cu realizările din cursul primelor cincinale pentru simplul motiv că multe ramuri importante — ca radioelectronica, telemecanica și altele — nu existau pe atunci. Dar și ramurile industriale tradiționale — ca metalurgia sau producția de energie electrică — vădese uriașele

aluvionile aurifere din peninsula Ciukotka și de pe fluviul Kolima, bogate și relativ ușor de exploatat. Considerate în totalitatea lor, însă, cele mai importante zăcăminte sînt situate în terenuri greu accesibile, în așa fel încît necesită un consum mare de muncă și mașini complicate, cum sînt unele drage cu o greutate de 2 000 tone.

Tocmai de aceea se acordă atîtă importanță noii ramuri industriale din deșertul Kizilkum, la Murun-Tau. Aurul de acolo se găsește în sîsturi cuarțoase la o adîncime de numai 2—3 metri, astfel încît va putea fi exploatat la zi cu escavatoare cu cupe. Cheltuielile de producție vor fi deci incomparabil mai mici decît în Siberia răsăriteană, iar randamentul cel mai ridicat din toată țara.

Pe nisipurile deșertului s-au și înălțat primele blocuri cu mai multe etaje ale viitorului oraș Seravșan, care va găzdui pe mineri și geologi, ca și clădirile institutelor de cercetări și proiectări ce vor contribui la construirea unui puternic complex industrial. O parte a combinatului de preparare a și intrat în funcțiune: imense camioane basculante transportă aci minerele extras de escavatoare.

Actualele lucrări de prospecțiune au fost încheiate anul trecut, însă istoria zăcămintelor de la Murun-Tau ne duce pînă într-un trecut îndepărtat. Herodot a vorbit despre podoabele de aur ale triburilor masagete stabilite pe lingă Marea Aral și în Kizilkum. În Evul Mediu cronicarii orientali au pomenit despre pepetele de aur din hanatul Buharei. De altfel chiar vechile denumiri geografice fac aluzie la metalul prețios: Seravșan, fluviul înconjurat de legende, înseamnă „Purtătorul de aur”, iar lanțul de munți Altin-Tau, din care face parte și masivul Murun-Tau, nu înseamnă altceva decît „Muntele de aur”. Petru cel Mare a încercat să reinvie exploatarea aurului în Asia Centrală, dar eforturile lui n-au putut fi încununate de succes. Problema a fost reactualizată abia acum vreo 30 de ani, după expediția geologilor A. E. Fersman și D. I. Scerbakov care au demonstrat înruderia geologică dintre Munții Ural și Tian-Șan, ca și legătura lor mineralogică stabilită prin Allin-Tau.

A fost nevoie de o muncă geologică dificilă, cu mii de sondaje, pînă să se găsească aurul ascuns sub nisipurile deșertului. A mai trebuit să fie învinșă și părerea că numai filioanele de cuarț puternic aurifere justifică exploatarea din punct de vedere economic. Cele mai moderne metode geofizice și geochimice au dovedit că aurul din Murun-Tau va reveni mai ieftin decît în toate celelalte mine.

INDUSTRIA DE AUTOMOBILE

Viața unei uzine

Între 1966—1970, producția de automobile a U.R.S.S. va crește de mai bine de două ori. Sarcini importante în această direcție revin și uzinei de automobile Lihaciov din Moscova, binecunoscuta ZIL, una din principalele întreprinderi sovietice din această ramură industrială.

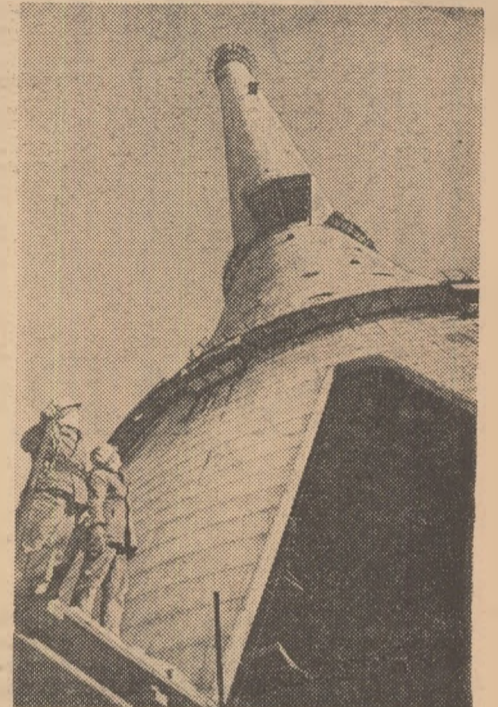
Acum un an, uzina a început fabricarea în serie a autocamionelor „ZIL-130”. Noile vehicule, capabile să ruleze 230 000 de kilometri fără reparații capitale, au permis realizarea unei economii de 40 milioane de ruble!

În împlinirea celui de-al XXIII-lea Congres al P.C.U.S., muncitorii și tehnicienii atelierului de asamblaj și încercare a motoarelor au terminat montarea unei linii de asamblare alcătuită din 18 mașini-unelte și dispozitive de transport. Intrarea în funcțiune a noii linii va face să crească productivitatea atelierului de mai bine de două ori și jumătate.

În același timp, pentru o cît mai bună desfășurare a procesului de producție, colectivul uzinei Lihaciov a hotărît să acorde o și mai mare atenție „Școlii tehnice uzinale”, care funcționează pe lingă întreprindere. Școala, la început o filială a Institutului de automecanică din Moscova, a fost înființată în anul 1960. După numai șase ani, dispunând de nouă laboratoare și cincisprezece catedre, „Școala tehnică uzinală” s-a transformat într-un adevărat institut. Cele trei facultăți care funcționează în cadrul ei numără 1 700 de elevi.

Anul în curs, a declarat V. Schmidt, rectorul școlii, are o dublă însemnătate pentru uzina noastră. În primul rînd școala a devenit o instituție de învățămînt superior de sine stătătoare, iar în al doilea rînd, primăvara aceasta vom da țării prima promoție, adică 123 de ingineri.

În Institutul uzinei Lihaciov studiul și activitatea practică sînt strîns legate, unele prelegeri fiind expuse direct în secțiile uzinei unde studenții, viitori constructori de mașini, iau un contact direct cu producția. Noul cincinal are nevoie de un număr sporit de specialiști și uzina face totul pentru a forma cît mai mulți ingineri bine pregătiți.

Acum cîva timp am mai scris despre viitorul nou turn al televiziunii din Moscova, o construcție gigantică de 525 metri. Acum turnul începe să se profileze pe cerul capitalei sovietice

URBANISTICĂ

O sută de orașe

Vorbind unui ziarist despre construcția de orașe în noul cincinal, Ian Alekseevici Air-Babamean, directorul Institutului sovietic pentru proiectarea de orașe a pornit de la exemplul concret al cîtorva orașe unde se lucrează sau vor începe în curînd lucrări după planurile și proiectele Institutului. La Surgut, oraș situat la șase sute de kilometri de Tiumen, vara se poate ajunge cu motonava pe Obi, dar în alte anotimpuri numai cu avionul. Proiectul de Directive prevede ca în cursul actualului cincinal să se construiască în taigă, peste mlaștini și smîrcuri, o cale ferată pînă la Surgut. Vechiul sat al muncitorilor forestieri și pescarilor va deveni un mare centru industrial cu o populație de 200 000 de locuitori. Destinul i-a fost peceluit de imensele zăcăminte de țitei din imediata lui vecinătate.

Nijnekamsk este orașul chimiștilor din Ural. A fost proiectat de arhitecți tineri și e înălțat aproape în exclusivitate de tineri constructori. Cînd se va termina construcția, tînărul oraș născut în 1961 va putea adăposti 250—300 000 de locuitori. Cele mai multe clădiri vor avea patru etaje. Se proiectează însă și edificii de nouă și șaptesprezece etaje. Pînă acum au fost înălțate două microraiioane, pentru 20 000 de locuitori, iar recent a început construcția celui de-al treilea microraiion. În cursul cincinalului se va înălța centrul orașului și un cartier în imediata vecinătate a centrului pentru 40—45 000 de locuitori.

Un nou oraș se înalță și pe Kama. De fapt este impropriu spus nou căci orașul Tomsk, despre care este vorba, a împlinit nu de mult 350 de ani. Pînă în 1970 el va putea adăposti 450 000 de locuitori. Casele vechi din centru, pe malul pitoresc al râului Tomi, vor fi dărîmate iar pe locul lor se vor înălța un edificiu impunător pentru Universitatea și alte construcții care vor alcătui un complex universitar. Noul centru va include, de asemenea, o clădire pentru teatrul de dramă, un magazin universal, clădirea Sovietului orașenesc, o sală de concert, cîteva școli și magazine... Toate acestea pînă în 1970.

Și acum un ultim popas. În Caucaz, pe litoralul Mării Negre, Institutul va avea de rezolvat aci problema „Marele Soci”, ceea ce presupune amenajarea stațiunii Soci și a litoralului din vecinătatea ei pe o întindere de 40 de kilometri. În lunile de vîrf la Soci vin la odihnă serii de cîte 150 000 de oameni. Cele 47 de centre din preajma stațiunii și, firește, stațiunea însăși, nu pot satisface, însă, cerințele numărului mereu crescînd al celor dornici să-și petreacă aici concediul. „Marele Soci” va reuni cîteva stațiuni și va avea un număr sporit de case de odihnă, sanatorii, baze turistice, hoteluri etc. Conform unor calcule preliminare, în 1970 el va putea să găzduiască de 3,5 ori mai mulți oaspeți ca pînă acum.

Și ca o încheiere a scurtei noastre călătorii în cincinalul arhitecților, o privire de ansamblu asupra activității arhitecților Institutului: putem arăta că el are gata proiecte pentru mai bine de 100 de orașe. Este o cifră care vorbește de la sine despre ritmul noului cincinal.

Palatul Congreselor din incinta Kremlinului.

ajuta să înțelegem mai bine însemnătatea pe care ele au avut-o și continuă s-o aibă în viața poporului și a statului sovietic.

...În decembrie 1920, delegații la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor s-au adunat în sala, neîncălțată și abia luminată, a Teatrului Mare.

Îndărătul tribunei, instalată pe scenă, se afla o hartă a U.R.S.S. împestrată cu sute de becuțele multicolore. Veniți din toate colțurile țării, delegații au dezbătut cu pasiune Planul GOELRO (planul de electrificare), ce trebuia să organizeze activitatea în acest domeniu pe o perioadă de 10—15 ani. Acest prim plan a dezvoltat forța creatoare și posibilitățile latente ale tinerei puteri sovietice și a deschis calea tuturor planurilor care i-au urmat.

Începînd din 1928, planificarea dezvoltării economiei sovietice a îmbrățișat perioade de 5 ani. Realizarea primului plan cincinal s-a soldat cu făurirea unei puternice industrii moderne — aceștia au fost anii cînd pe harta economiei U.R.S.S. au apărut Dneproghesul, uzinele de tractoare din Stalingrad și Harkov, uzina de automobile din Gorki, combinatul din Magnitogorsk și multe alte obiective de prim ordin. În același timp, în cursul primului cincinal a fost înfăptuită colectivizarea agriculturii și s-a realizat o creștere considerabilă a nivelului de trai al populației. De atunci încolo, pot repeta în fiecare an comunicatele Direcției centrale de statistică: „Ca și în anii precedenți, în U.R.S.S. nu există șomaj”.

Al doilea plan cincinal (1933—1937) a desăvîrșit reconstruirea economiei naționale sovietice pe baze tehnice moderne. În general, în cursul primelor două cincinale producția industrială a U.R.S.S. a

progrese realizate. Producția de oțel a atins astfel 91 de milioane de tone, mai mult decît produc Anglia, Franța și R.F.G. la un loc. (În 1940 U.R.S.S. a produs 18,3 milioane tone oțel). Producția de energie electrică însumează 509 miliarde kilowați-oră electricitate pe an, adică dublul producției din 1958 și de zece ori mai mult decît în 1940.

Planurile de perspectivă au jucat astfel un rol hotărîtor în dezvoltarea economiei sovietice și a societății în general. Noul plan cincinal ce urmează a fi adoptat de Congresul al XXIII-lea al P.C.U.S. va marca un nou și gigantic pas înainte al societății pe drumul către construirea societății noi, comuniste.

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

Herodot și aurul Seravșanului

După cum se știe Uniunea Sovietică este una din cele mai mari producătoare de aur din lume și are nevoie de acest metal nu numai în scopuri industriale sau decorative, ci mai cu seamă pentru acoperirea monedei naționale și pentru comerțul cu statele capitaliste.

În afara zăcămintelor de pe Lena și din Aldan, în ultimii ani au ajuns renumite

SCUT ȘI SPADĂ

„Războiul ascuns“ în spatele frontului hitlerist (VI)

1940... Letonia s-a alipit la U.R.S.S. Părăsind Letonia împreună cu majoritatea germanilor, Alexandr Belov, alias Johann Weiss, s-a stabilit la Lodz, în Polonia ocupată de hitleriști. Datorită unei recomandării, este angajat șofer la garajul Biroului central de repatriere din oraș, unde își începe activitatea de agent al serviciului de informații sovietic. Annelie Dietmar, gazda lui Weiss, rămasă văduvă de timpuriu și aproape părăsită de unicul ei fiu, Friedrich, care s-a dedicat în întregime politicii naziste, își revărsă asupra lui Johann toată duioșia ei de mamă. Maria Bücher, econoamă la colonelul von Salz și prietenă din copilărie cu doamna Dietmar arată, la rîndul ei, un anume interes pentru Weiss.

Maria Bücher îl asculta distrată, părea că n-o interesau planurile de viitor ale tinărului ei însoțitor. Dar cînd ajunseră în fața casei, îl întrebă cu o vie curiozitate: — Dar ai bani să-ți cumperi un atelier? — Am cap, doamnă — răspunse mindru Weiss.

— O, din păcate asta nu-i de ajuns — observă condescendent doamna Bücher. După care adăugă imediat: — Înseamnă totuși că ai o minte sănătoasă, dacă te preocupă asemenea lucruri. Vino să bei o cafea cu mine — adăugă apoi, coborînd din mașină. Urcară pe scara de serviciu în camera doamnei Bücher, mobilată cu piese frumoase, de valoare, dar înțesată cu geamantane și lăzi învelite în huse.

Scotîndu-și pelerina de blană, Frau Bücher rămase într-o rochie albastră de jerse fin, care-i scotea în evidență formele pline. Apoi îi oferă o ceașcă de cafea și începu să cocheteze cu el. Curînd, însă, schimbă tonul frivol și-i spuse cit se poate de serios că avea o fată draguță, care după absolvirea gimnaziului începuse să lucreze ca traducătoare la colonelul Salz și era, deci, ca și Weiss, ostaș. Colonelul avea o funcție importantă în Abwehr și pleca foarte des în deplasări, așa încît fata avea destul timp liber la dispoziție pe care l-ar fi putut petrece în compania unui tinăr cu educație, evident în prezența mamei. În încheiere, doamna Bücher mai adăugă că avea să-i comunice prin doamna Dietmar cînd i-ar fi putut face o nouă vizită.

Bunăvoința superiorilor

La garaj nu erau decît doi-trei șoferi de meserie. Cealți se aciuiseră în spatele frontului prin tot felul de manevre și încercau să-și suplinească lipsa de experiență printr-o atitudine servilă față de șefi, făcînd în același timp mare tapaj de devotament lor față de Führer.

Fii de fermieri, foști băcani, proprietari de ateliere, de berării și de hoteluri ieftine, lachei și chelneri, comis-voiajori ai unor firme obscure — pe scurt oameni cu profesii suspecte — se bucurau cu toții de serioase avantaje sociale, politice și materiale în comparație cu muncitorii din garaj: lăcătuși și mecanici, care aveau un regim de cazarmă.

Într-o zi, Vogt, furierul șef al statului major al unității de transport, îi ordonă lui Weiss să caute un specialist în repararea mașinilor de scris. Johann se oferă să facă el acest lucru și nu se mulțumi numai să pună la punct și să curețe mașina lui Vogt, ci arătă acestuia că știa și să bată foarte corect și repede. Plăcut surprins de cunoștințele ostașului, Vogt hotărî să-i încredințeze o parte din munca lui. Exploatarea gradelor inferioare de către superiori era considerată un lucru firesc și era practică de sus pînă jos. Așa încît furierul îi ordonă lui Weiss să se prezinte în fiecare seară la cancelarie, dar să nu spună nimănui despre asta.

Vogt se instala pe canapea, își așeza sub cap mantaua făcută sul și începea să-i dicteze lui Johann liste cu ostași șterși din controalele diverselor subunități de transport spre a fi trimiși pe front și alte materiale. În același timp îl avertiza mereu pe Weiss că documentele erau strict secrete.

În timp ce bătea la mașină, Johann încerca să memoreze datele mai importante. În această operație îi era de mare folos lungul antrenament pe care-l făcuse spre a reține aproape automat, de la prima lectură, pînă la zece pagini de text. Și nu se putu stăpîni să nu mulțumească în gînd instructorului său, care de multe ori îi spusese că un agent din serviciul de informații trebuie să-și însușească cunoștințe cît mai multe și mai variate, pentru ca să poată lucra independent, fără intermediari. Cînd Johann învățase să stăpînească la perfecție mașina de scris, instructorul apreciasse acest lucru ca mult mai important decît succesele obținute pe cîmpul de tir, unde se exersase cu arme de fabricație străină.

Un început promițător

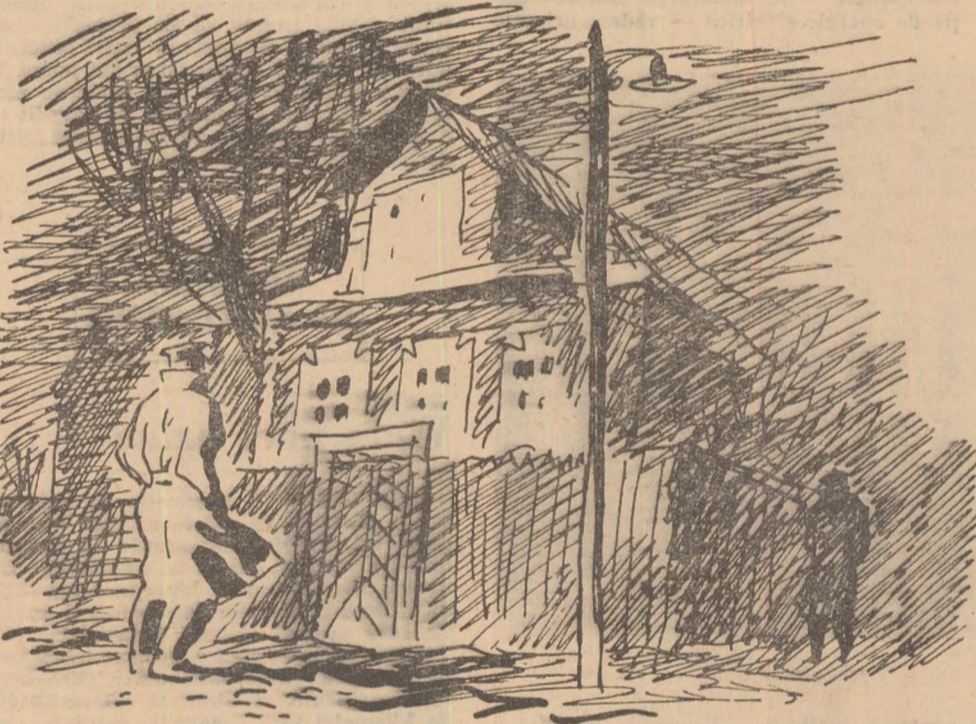
Ajuns acasă, după prima ședință de lucru cu Vogt, Johann își făcu însemnări, le cifră și le viri într-o carte a lui Friedrich pe care o ascunse cu grijă în raftul cel

Dislocarea de trupe se făcea, însă, în mare secret. Unitățile de tancuri circulau numai noaptea și erau însoțite de avioane de transport cvadrimotoare de tip vechi, pentru ca zgomotul puternic al acestora să acopere uruitul tancurilor.

În multe regiuni fusese declarată o pre-tinsă carantină și patrulă SS nu lăsuau pe nimeni să pătrundă în ele fără permise care se schimbau la fiecare trei zile. Grade inferioare din poliția militară, agenții ai serviciului de spionaj al Abwehrului și ai Gestapoului controlau actele tuturor pietonilor, inclusiv ale ofițerilor superiori. Numerele vehiculelor fură înlocuite cu altele noi. Pentru orice fel de discuții care nu erau legate de probleme de serviciu, militarii erau aspru pedepsiți. În aceste condiții, furierul șef al unității de transport renunță la serviciile lui Weiss.

Într-o zi, Weiss află de la Papke că Zimmerman transporta în lagăre bidoane cu gaze „Zyklon B“.

Imediat după ce fusese angajat șofer la garajul Biroului central de repatriere din Lodz, Johann trimisese la Lvov o carte

Desen de V. Nemuhin

mai de sus al bibliotecii. Apoi se culcă pentru prima oară cu un sentiment de mulțumire: începutul era promițător.

Din păcate, însă, în rest Johann nu prea avu noroc. Deoarece nu mai primise nici un semn care să confirme prietenia dintre șofer și gestapovistul Papke, Keller se răci față de Weiss și-l dădu să lucreze pe un camion. Acum Johann trebuia să care la gară lăzi și baloturi cu diverse obiecte jefuite din oraș de către ocupanți și expediate în Germania...

Pe la începutul iernii, în Lodz se dublă patrulă, se înmulțiră punctele de control. Dacă înainte cu câteva luni multe unități militare erau alcătuite din ostași mai în vîrstă, de curînd mobilizați, acum nu-ți trebuia un spirit prea ascuțit de observație spre a constata nu numai întinerirea efectivelor dar și faptul că în Polonia sosiseră combatanți încercați, care participaseră la campaniile victorioase din Danemarca, Norvegia, Franța, la înfrîngerea corpului expediționar englez. După cum nu era greu de stabilit că predominau unitățile motorizate de tancuri și subunitățile aeriene. După mai multe plimbări pe străzile centrale ale orașului, Weiss ajunse la concluzia că hitleriștii concentrău pe teritoriul Poloniei o puternică grupare de șoc.

Desființarea Biroului central de repatriere a populației germane stîrni panică în personalul garajului. Mulți și fuseseră trimiși pe front; acum aceeași primejdie îl amenința și pe Weiss.

poștală ilustrată, cumpărată de la un magazin militar.

„Dragă Lischen — scrisese Johann pe vedere — sint bucuros că te pot felicita cu ocazia aniversării zilei de naștere. Dumnezeu să-ți ocrotească familia! Al tău Michel“.

Apoi, într-un pătărel cu apă curată clătise cu grijă colțul unei batiste, după care muiase în apă virful ascuțit al unui băț de chibrit și, atent ca să nu zgirie suprafața hirtiei, comunicase cifrat printre rînduri că din clipa aceea putea intercepta radioemisii.

Frau Dietmar avea deseori migrenă și în timpul crizelor nu suporta nici cel mai mic zgomot. De aceea îl rugase pe Johann să ia în camera lui aparatul de radio vechi, cu numai două lămpi, pentru ca în fiecare zi, la micul dejun, să o poată informa despre ultimele evenimente politice.

La o săptămînă după expedierea ilustrației, în timp ce rătăcea prin eter spre a regla aparatul, Weiss auzi niște semnale foarte slabe, abia perceptibile, pe care le cunoștea însă prea bine și care erau adresate lui. De atunci începu să țină sistematic legătura cu Centrul.

Dar statul major al Wehrmachtului elaborase un sistem eficace de păstrare a secretelor militare. Acest sistem preluase tot ce era mai prețios din experiența primului război mondial și fusese perfecționat de Reichswehr.

Păstrarea secretului militar era asigurată de o uriașă rețea de contraspionaj și

de disciplina extrem de severă din armată păstrată, la rîndul ei, prin teama de pedepse aspre pentru cea mai mică încălcare a regulamentului.

Toate încercările lui Weiss de a lua legătură cu grade militare inferioare, spre a culege informații despre dislocarea unităților militare, se soldară astfel cu eșecuri. Conform dispozițiilor lui Keller, șoferii autobazei nu aveau voie să povestească unii altora ce curse făceau. De altfel, toate mașinile, în afară de aceea blindată a lui Zimmerman, făceau curse numai în oraș. Iar Zimmerman nu vorbea niciodată despre munca lui, așa încît Johann nu știa nimic despre el în afară de faptul că străbătea uneori peste 300 de kilometri în 24 de ore, lucru care se putea ușor constata după kilometraj.

Oricît de gros ar fi fost blindajul care ascundea dislocarea trupelor germane, Johann trebuia totuși să-l străpungă. Și, într-adevăr, în cele din urmă izbuti cît se poate de simplu. Keller devenise atît de indiferent față de Weiss încît într-o zi îi ordonă să care cu camionul la un crematoriu din afara orașului resturile de hirtii de la diverse instituții. Dar chiar din primele curse făcute la crematoriu, Weiss află lucruri pe care în zadar căutase pînă atunci să le afle. Informațiile îi erau furnizate de tăieturi din ziare străine, din reviste ilustrate sau de fraște vechi pe care el le studia cu luare aminte și le clasifică.

Tăieturile din ziare și reviste ilustrate din țările ocupate de hitleriști dovedeau, lucru ușor de stabilit, că în Polonia sosiseră unități germane staționate pînă atunci în țările respective.

Evident, Weiss nu disprețuia nici publicațiile germane. Din ele își putea da seama din ce regiuni ale Germaniei erau unele din unitățile din Lodz. De aceea, Johann studia gunoiul cu pasiunea cu care un arheolog își cercetează descoperirile. Dar curînd, pierdu acest izvor de informații care, deși nu era deloc atrăgător, era totuși prețios: Keller îl trecu pe altă mașină. Johann informă numaidecît Centrul despre asta la sfîrșitul unei scrisori cifrate, în care relatase observațiile lui despre dislocarea unităților germane în Polonia.

Cînd era singur în mașină, nu refuza niciodată să transporte militari, care în schimb erau amabili cu el și începeau să-și dea drumul la gură. Puteau ei oare să nu se poarte frumos cu un tinăr, respectuos și îndatoritor, care urma dintr-o zi într-alta să plece pe front? E adevărat că șoferul nu primise încă botezul focului, dar era foarte politicoș cu combatanții și le cerea sfatul în ce unitate ar fi fost mai bine să servească.

Tanchiștilor, Weiss le lăuda aviația, iar aviatorilor unitățile de tancuri. Și în cursul acestor discuții scurte dar aprinse despre avantajele unei arme sau ale alteia Weiss afla multe lucruri interesante.

Într-o zi, Frau Dietmar îi spuse lui Johann că duminica următoare, Maria Bücher își sărbătorea ziua de naștere și-i invitase pe amîndoi.

— Imi dați o veste foarte plăcută, doamnă — rosti bucuros Johann.

— Dar ce facem cu tunică dumată?... — Am să îmbrac hainele civile.

— Sint de culoare deschisă și cam nepotrivite pentru o vizită de seară! — replică doamna Dietmar, după care adăugă, cu o undă de reproș în glas: — Nu se poate să fii așa de neglijent cu tînta dumată, cu atît mai mult cu cît Maria are o fiică. Ce o să gîndească fata despre dumneata? — Apoi, încercînd să-l liniștească, continuă: — Dar nu te necăji, Johann — și-i aduse din camera ei un costum al lui Friedrich, învelit într-un cearșaf. — Încearcă-l — îl îndemnă Frau Dietmar. — Sint convinsă că ai să arăți în el ca un prinț.

Și într-adevăr, costumul lui Friedrich era ca turnat pe Johann. Doamna Dietmar îl privi îngîndurată.

— Ultima oară cînd l-am văzut pe Friedrich — rosti ea amărită — era în uniformă de membru al detașamentelor S.A.

V. Kojevnikov

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

Întâlnire cu eroi vechi și noi

Tema războiului jalonează creația regizorului Alexandr Stolper. „Povestea unui om adevărat”, „Zile și nopți”, „Așteaptă-mă”, „Vii și morți” au ocupat locuri de frunte în istoria cinematografului sovietic.

Filmul pe care se pregătește să-l înceapă acum e tot de război și continuă, totodată, rodnică și îndelunga colaborare dintre regizor și scriitorul Konstantin Simonov, autorul majorității operelor literare ecranizate de Stolper („Zile și nopți”, „Așteaptă-mă”, „Un flăcău din orașul nostru”, „Vii și morți”). E vorba de „Nimeni nu se naște soldat”, care duce mai departe evenimentele și destinele descrise în „Vii și morți”. Duce mai departe, dar nu este o continuare stricto sensu.

Ecranizarea stufosului roman „Nimeni nu se naște soldat” implică o serie de dificultăți, dintre care prima este abundența de fapte și personaje. De altfel, cartea nici nu are eroi principali. Autorul a acordat o importanță aproape egală tuturor destinelor umane cuprinse în paginile ei. În afară de asta el a adus câteva personaje din alte cărți anterioare: Sințov, Serpilin și micuța doctoriță din „Vii și morți”, Artemiev din „Tovarși de arme”, Levașov din „Povestiri din sud”. Cum remarca Alexandr Stolper, fiecare ar fi putut furniza un subiect de film, atât e de bogată viața și personalitatea lor.

Conștient de misiunea grea pe care și-o asumă, regizorul este preocupat în primul rând de păstrarea complexității romanului, de evocarea veridică a zilelor și nopților de război. Stolper, ca și Simonov, vrea să arate în filmul lui că victoria de pe Volga, de la Stalingrad, a fost rezultatul unei uriașe încordări a forțelor fizice și psihice ale poporului sovietic, că ea s-a făcut atît pe front cît și în spatele lui. De aceea se vor bucura de o egală atenție atît scenele din linia întâia — luarea în captivitate a lui von Paulus, de exemplu — cît și cele „civile”, din interiorul țării.

Într-un recent interviu, Alexandr Stolper mărturisea că o problemă greu de rezolvat va fi aceea a exteriorelor. O mare parte din acțiunea filmului se petrece în Stalingradul transformat în ruine al anului 1942. Ruinele vor fi refăcute cu ajutorul unor decoruri de proporții uriașe, căci Volgogradul de azi e un oraș care a șters total urmele războiului.

În ce privește interpreții, deocamdată se cunosc numai trei: Kirill Lavrov (Sințov), Anatoli Papanov (generalul Serpilin) și Liudmila Krilova (micuța doctoriță). Ceilalți urmează abia să fie aleși.

Aventurile lui Ramses al XIII-lea

Filmul polonez „Faraonul” al regizorului Jerzy Kawalerowicz, realizat după romanul cu același nume de Boleslaw Prus, e gata. El va apărea în curînd pe ecran.

După cum se știe, „Faraonul” a fost turnat în mare parte în Uniunea Sovietică, mai exact în pustul Kizilkum din Uzbekistan. Mulțumită ingeniozității scenografulor, în condițiile naturale propice de lângă Buhara a reînviat pentru cităva vreme Egiptul antic, Egiptul lui Ramses al XIII-lea, tinărul și impetuosul faraon care se avîntă cu temeritate împotriva puternicei caste a preoților, sfîrșind tragic.

Filmul, de mari proporții, care folosește toate cuceririle tehnicii cinematogra-

Debutanta Krystina Mikolaewska, interpreta rolului Sarrei, regina Egiptului

grafice moderne, a dat multă bătaie de cap realizatorilor săi. De exemplu, cînd s-au turnat exteriorele, căldura era atît de mare în pustul Kizilkum, încît pelicula color a trebuit păstrată în frigider. Sau cînd a fost nevoie de două statui gigantice de zeiță egiptene, cu o înălțime de peste zece metri fiecare, ele au fost turnate direct în pustiu, din câteva vagoane de gips. Scenele de masă au reunit peste patru mii de figuranți, cei mai mulți puși la dispoziție de unitățile militare locale.

Dar aventurile lui Ramses al XIII-lea începuseră cu mult mai devreme de asta, chiar din momentul alegerii interpretului principal. Kawalerowicz intenționase inițial să invite pentru rolul tinărului faraon pe una din cele două mari „stele” masculine ale ecranului occidental: francezul Alain Delon sau germanul Horst Bucholz. Dar ei au avansat pretenții cu care talentatul regizor polonez n-a fost de acord. Respectiv au ținut să apară în bălțile tradițional-exotice cu hipopotami și crocodili, ceea ce scenariul nu prevedea. În același timp au ținut neapărat la participarea actriței suedeze Anita Ekberg. Astfel că tratativele n-au dus la nici un rezultat.

Jerzy Kawalerowicz a organizat atunci un concurs care a dat cîștig de cauză tinărului candidat Jerzy Zselnik, student la facultatea de actorie a Școlii teatrale superioare din Varșovia.

Buna alegere de atunci a fost confirmată în tot cursul filmărilor. Zselnik a creat un Ramses fermecător, exuberant, inteligent, depășindu-și cu mult contemporanii prin clarviziune, dar avînd și toate nechibznuințele virstei sale. Tinărul actor a vădit și frumoase calități atletice. Ca și ceilalți interpreți, el n-a admis dubluri ci a jucat direct toate scenele, chiar pe acelea periculoase de bălție, în care conduce carul de luptă cu o artă de adevărat egiptean.

● Ivan Piriev ecranizează vastul poem al lui Gogol „Suflete moarte”.

● „Gînduri despre balet”, se intitulează filmul unui tinăr regizor de la studioul „Mosnaucifilm”, construit sub formă de monolog al cunoscutului coregraf Kasian Goleizovski.

● Viktor Avdiușko și Janna Prohorenko joacă în filmul „Rămii cu bine”, pe care G. Pojenian îl realizează în studioul din Odesa.

● Celebrul roman al lui Serafimovici, „Torrentul de fier”, va cunoaște în curînd o a doua viață, cinematografică. Autorul ecranizării este regizorul Efim Dzigan, care semnează și scenariul în colaborare cu scriitorul Arkadi Pervențev. Filmul va fi în culori.

Elogiul lui Donskoi

Revista franceză „Image et Son” consacra aproape un număr întreg regizorului Mark Donskoi. Cîteva semnături de prestigiu prezintă amănunțit cititorilor francezi personalitatea și opera autorului „Mamei”, „Curcubeului”, „Învățătoarei din Șatrîi” ș.a., pe care semnatarul primului articol, Claude Gauterre, îl citează alături de Viktor Sjöström, David Griffith, Friedrich Murnau, Robert Flaherty și Alexandr Dovjenko.

De ample proporții, un articol al lui Philippe Audiuet, care face o analiză

detailată a operei lui Donskoi și a etapelor ei de dezvoltare, are ca motto celebra profunzime de credință a regizorului sovietic: „Ceea ce iubesc, apăr în luptă”. Criticul francez îl consideră pe Donskoi un artist profund contemporan, „întotdeauna în centrul evenimentelor din vremea lui, știind să zugrăvească cu strălucire schimbările survenite după revoluție, realizînd „Cîntec despre fericire”, „Romanticii”, „Învățătoarea din Șatrîi”, creînd ca replică la agresiunea hitleristă faimosul triptic „Așa s-a călit oțelul”, „Curcubeul” și „Neînfrîntii”.

Acordînd un capitol special limbajului poetic al lui Donskoi, Audiuet subliniază preocuparea permanentă a regizorului pentru găsirea de noi și originale mijloace de expresie. „El nu urmează nici o modă, ceea ce nu împiedică, totuși, arta lui de a fi foarte activă și clasică în cel mai bun sens al cuvîntului” — scrie Philippe Audiuet.

Revista „Image et Son” include în același număr „Interviuri și declarații ale lui Mark Donskoi”, strînse de același Philippe Audiuet, în care regizorul sovietic expune cîteva opinii asupra esenței artei, a procesului de creație, a importanței ce trebuie acordată formei, asupra legilor ecranizării.

GRAFICA

Modele celebre

Serghei Gherasimov

La Moscova s-a deschis o interesantă expoziție a graficianului și caricaturistului Alexandr Sokolov, aflat la a treia confruntare cu publicul capitalei sovietice. Primele lui expoziții: „Întîlniri moscovite” și „O sută de zîmbete”, i-au adus o binemeritată prețuire.

Cea de a treia expoziție a artistului funcționează în foaierea mare-lui cinematografului „Rossia”. Alegerea aceasta nu este întîmplătoare: într-adevăr, eroii desenelor lui Alexandr Sokolov sînt în cea mai mare parte cineaști celebri. Artistul a redat în cîteva linii frumusețea calmă și mindră a actriței poloneze Lucyna Winicka, chipul mobil al lui Jean Marais, forța dezlîntită a creatorului „Donului liniștit” pe ecran, Serghei Gherasimov. Înaltul nivel artistic al execuției, eleganța și precizia liniilor sînt proprii și portretelor lui Eduardo de Filippo, Luchino Visconti, Marina Vlady, Marcel Marceau.

Inelinația artistului sovietic pentru lumea scenei și a ecranului și buna cunoaștere a psihologiei actricești sînt perfect explicabile. Prin pregătire Alexandr Sokolov este un om de teatru. El a absolvit Institutul de artă teatrală din Moscova și a fost mult timp cronicar dramatic și cinematografic, a făcut istoriografie teatrală. Dar pasiunea pentru limbajul plastic s-a dovedit mai tare.

Talentul lui Sokolov are multiple valențe. El și-a încercat forțele și în pictură, în stampă. Dar cel mai mult îl atrage genul portretului ironic, al șarjei amicale.

MUZICĂ

Reflecții despre jaz

Alexandr Tfasman este un veteran al muzicii de estradă, al jazului sovietic. Într-un interviu recent acordat publicației „Sovetskaja kultura”, el a enunțat cîteva idei interesante despre jaz.

Muzica ușoară nu are rivali în ce privește răspîndirea. Și intrucît ea educă gustul a milioane de ascultători, trebuie să o tratăm cu maximă seriozitate și exigență. Misiunea noastră este să punem muzica de jaz pe o solidă bază profesională, să-i dăm diplomă de conservator, să-i asigurăm studii superioare. Deci să ne eliberăm cu hotărîre de amatorism; asta-i după părerea mea, sarcina numărul 1. Deseori i se reproșează muzicii de jaz lipsa de gust, schematismul. Toate acestea vin, însă, de la un bagaj cultural insuficient. E ca și cum un om cu foarte puțină știință de carte s-ar apuca să scrie versuri. Bineînțeles că va folosi greșit cuvintele, va distribui prost accentele, va face erori de ortografie etc. etc. Așa se întîmplă și în muzică — în compoziție și interpretare: inspirația, talentul sînt foarte necesare, dar insuficiente, mai e nevoie și de cultură muzicală.

De fapt însăși natura jazului tănuiește un „secret” care explică într-o oarecare măsură amatorismul lui. Jazul s-a născut într-un ansamblu de amatori și de-a lungul scurtei sale istorii de jumătate de secol a fost interpretat mai ales de amatori.

Trompeta, regina jazului

În afară de asta, una din trăsăturile jazului modern este arta improvizăției. Și, cred unii, intrucît improvizăția este esențială pentru un interpret de jaz, înseamnă că nu mai e necesară cunoașterea istoriei și teoriei muzicii, a legilor armoniei. De aici — amatorismul!

De multe ori sînt întrebate ce este jazul. Aș răspunde cu cuvintele celebrului jazist Duke Ellington: jazul e ceea ce fiecare ascultă sau ar vrea să asculte în acest gen. Într-adevăr, e greu să delimitezi astăzi granițe precise ale muzicii de jaz. Un lucru e limpede totuși: jazul și-a pierdut în bună măsură destinația practică. E adevărat, pe alocuri, el mai este încă considerat drept reperoriu pentru sălile de dans. Dar, în general, funcțiile lui s-au îmbogățit mult. Muzica de dans e doar una din puținele ramuri ale jazului. așa cum jazul este, la rîndul lui, una din ramurile artei de estradă moderne. În Occident jazul e foarte răspîndit, dar coexistă și cu alte forme ale muzicii ușoare, care împrumută din tehnica jazului, folosind în același timp melodii foarte simple, subliniate simple, uneori chiar melodii populare. La fel procedează și „Beatle's”-ii, repertoriul lor se bazează pe melodii extrem de simple.

Am avut prilejul să-l ascult în Polonia și trebuie să recunosc că n-am putut suporta decît partea întâia a programului. Încep cu motive melodice foarte simple, ansamblul de ghitare electrice cîntă calm, totul arată și sună normal. Dar deodată răsună un tipăt și interpreții — iar odată cu ei și spectatori — se confundă într-un extaz sălbatic. Amplificatoarele sînt date la maximum, țipetele se întesc, ghitarelor li se adaugă timpanele. Poate să fie și o problemă de vîrstă, în orice caz, însă, eu n-am putut suporta spectacolul. De altfel, „Beatle's”-ii nu mai sînt la modă.

Jazul modern nu e o noțiune unitară. Înăuntrul genului se disting cîteva direcții diferite, de la tradiționalul „dixieland”, în care legile armoniei sînt respectate, pînă la jazul de avangardă. Ele au reprezentanți valoroși, și e de remarcat că numărul interpretelor cu studii superioare de specialitate tinde să crească. Ceea ce e un fapt îmbucurător pentru toți amatorii de jaz.

arta

a

ASTRONAUTICĂ

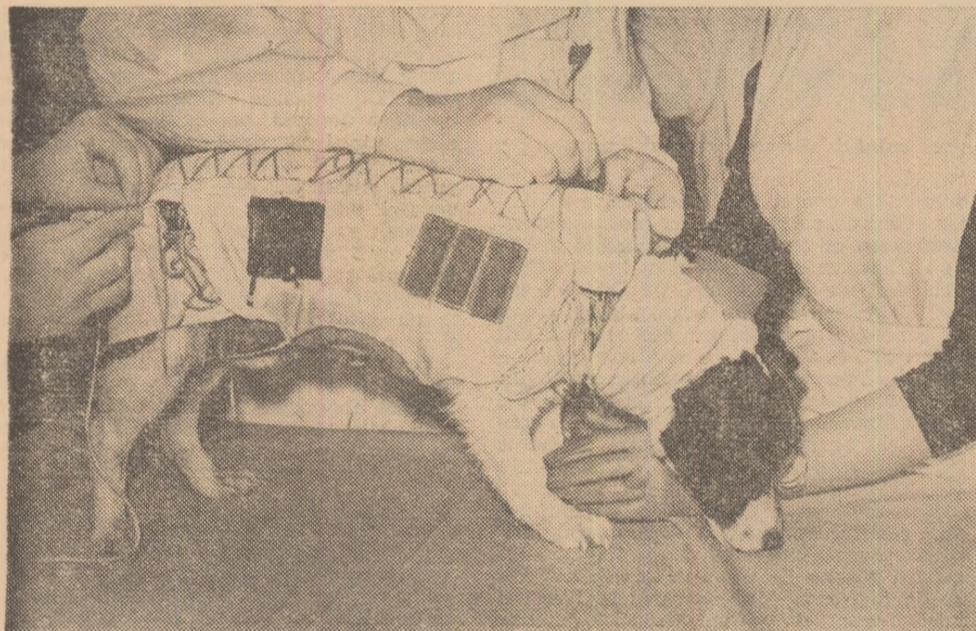
528 de ore de experiență

Organismul cîinilor se deosebește radical de acela al omului. Cu toate acestea, ele au destule funcții comune. Tocmai aceasta din urmă a format obiectul experienței medico-biologice de la bordul satelitului „Kosmos-110”.

Se știe că zborul a fost încheiat în cele mai bune condiții. Veterok și Ugoliok, cei doi călători în spațiile extraterestre, s-au întors pe Pămînt, ceea ce ne permite să vorbim despre primele rezultate ale experienței. Spunem primele întrucît, așa cum vom vedea în cele ce urmează, cercetările continuă și ne vor aduce cu siguranță și alte date interesante. Înainte de a lua, însă, cunoștință de o parte din

gice. În primele zile de zbor pulsul animalelor a oscilat, apoi frecvența lui a scăzut, coborînd chiar sub limitele înregistrate pe Pămînt în perioada de experiență premergătoare zborului. Pe ecranele televizoarelor s-a putut observa cum mișcările dezordonate ale capului animalelor la începutul zborului au devenit treptat mai liniștite. Toate acestea arată limpede posibilitățile de adaptare a animalelor la condițiile zborului.

Cele de mai sus sînt totuși numai un aspect al cercetărilor făcute prin intermediul satelitului „Kosmos-110”. Un alt aspect este acela al studierii modului cum acționează radiația cosmică asupra organis-

Veterok, în „costumul cosmic” cu care a zburat la bordul navei „Kosmos-110”

concluziile specialiștilor în legătură cu zborul de lungă durată al satelitului „Kosmos-110” să ne oprim, fie și în treacăt, asupra scopului urmărit de această experiență.

Programul de perspectivă pentru explorarea spațiului cosmic prevede, între altele, studii medico-biologice pe nave-sateliti și urmărește să clarifice mai ales două probleme importante: dacă este posibilă adaptarea omului la starea de imponderabilitate și cât de primejdioasă ar putea fi pentru organismul uman revenirea, după o asemenea adaptare, în câmpul gravitației terestre. Cele 528 de ore de zbor în spațiile extraterestre sînt astfel un prim pas către studierea amănunțită a mecanismelor fiziologice ce determină starea de care am vorbit.

Și acum, despre experiența propriuzisă. La bordul satelitului „Kosmos-110” a fost instalat un sistem automat cu ajutorul căruia a fost realizat, în mod riguros, un program dinainte stabilit: introducerea în organismul animalului de experiență (trebuie să precizăm că numai Ugoliok a servit drept animal de experiență, Veterok a fost animal de control) a unor preparate farmaceutice, stimularea electrică a nervului sinuzal al aceuiași animal și comprimarea carotidei. Se știe că după reacțiile presiunii arteriale se poate afla starea funcțională a formațiilor periferice și centrale. Acest complex de intervenții realizat la date diferite a îngăduit specialiștilor să urmărească dinamica modificărilor survenite în organismul animalelor.

Datele obținute prin intermediul canalelor radiotelemetrice arată că în tot cursul zborului starea animalelor a fost satisfăcătoare. Cercetătorii relevă îndeosebi următoarele aspecte. Frecvența contractiilor mușchiului cardiac a suferit unele modificări. Spre sfîrșitul perioadei de zbor s-a făcut mai simțit fenomenul aritmiei — adică acea tulburare în activitatea inimii caracterizată prin inegalitatea numărului, ritmului și intensității mușchiului cardiac. Dar trebuie să ținem seama că acest fenomen poate fi înfîlnit la cîini și în condiții obișnuite. Totuși faptul că în timpul zborului el s-a făcut mai simțit i-a determinat pe specialiști să creadă că în sistemul de reglare a activității inimii au survenit unele modificări. Întrucît privește, însă, evaluarea modificărilor survenite în frecvența contractiilor mușchiului cardiac în cursul întregului zbor, se poate conchide că nu au existat modificări esențiale.

Comportarea animalelor în timpul zborului este studiată după informațiile transmise periodic pe Pămînt. Datele principale au fost înregistrate de aparatura de bord și abia urmează să fie descifrate. Totuși, unele concluzii pot fi trase încă de pe acum. Așa cum a declarat medicul cosmonaut B. Egorov imediat după aterizarea satelitului „Kosmos-110”, în timpul zborului s-au observat unele abateri de la activitatea normală a aparatului cardio-vascular, dar ele nu au depășit limitele „normelor” fiziolo-

gice. În primele zile de zbor pulsul animalelor a oscilat, apoi frecvența lui a scăzut, coborînd chiar sub limitele înregistrate pe Pămînt în perioada de experiență premergătoare zborului. Pe ecranele televizoarelor s-a putut observa cum mișcările dezordonate ale capului animalelor la începutul zborului au devenit treptat mai liniștite. Toate acestea arată limpede posibilitățile de adaptare a animalelor la condițiile zborului.

Problema protecției navelor cosmice este extrem de dificilă din mai multe motive printre care cităm: mijloacele de protecție trebuie să aibă o greutate cît mai mică cu putință; spre deosebire de condițiile terestre unde sursa de radiație este înconjurată cu un perete de protecție, în Cosmos trebuie să fie izolat de radiația exterioară chiar cosmonautul. La bordul satelitului specializat „Kosmos-110” principala atenție în acest sens a fost îndreptată spre studierea modului cum scade intensitatea radiației cosmice în materia-

lele de protecție de diferite grosimi și în învelișul propriu-zis al satelitului, precum și cercetarea procesului de formare a unor particule secundare în materialul de protecție. În acest scop, la bordul satelitului au fost instalați circa 300 de dozimetri și 10 aparate cu emulsii nucleare. Dozimetrii au fost fixați și pe corpul animalelor.

În sfîrșit, citeceva despre studiile speciale de radiobiologie. La acest capitol amintim că trebuia să se studieze în primul rînd posibilitatea unor reacții fiziologice ale organismului animalelor sub acțiunea protonilor din centurile de radiații ale Pămîntului în combinație cu alți factori ai unui zbor cosmic îndelungat, iar în al doilea rînd sensibilitatea la radiații a diverselor obiecte biologice aflate la bordul satelitului: bacterii lizogene, chlorella, preparate de antigene etc. Firește, și în această ordine de idei este încă prematur să se tragă concluzii. Deocamdată se poate spune numai că vastul material științific obținut cu prilejul recentului zbor (atît în

ce privește dozimetria și protecția, precum și influența radiației cosmice asupra obiectelor biologice) va îngădui să se aprecieze pericolul de radiație în cursul viitoarelor zboruri cosmice și va aduce un important aport la asigurarea securității zborurilor cosmice.

CHIMIE

Infinitul
cîmp de aplicații
al cauciucului

Nu e nevoie, evident, să insistăm prea mult asupra ideii că în momentul de față cauciucul este unul din produsele industriale cu cele mai numeroase și mai variate aplicații în viața omului. Acest rezultat se datorește în bună parte cercetărilor și experimentatorilor din laboratoare care au găsit, în ultimii ani, cauciucului noi și uimitoare domenii de aplicare, adaptîndu-l uneori chiar la utilizările cele mai neobișnuite.

Noi vopsele pe bază de lapte de cauciuc au transformat de pildă, în... vopsitori milioane de oameni care nu mai puseseră pînă atunci mîna pe o pensulă. Noua vopsea se aplică ușor și nu lasă urmă de pensulă, nu are miros și se usucă în douăzeci de minute. Nu se știe încă cu certitudine de ce se aplică cauciucul atît de ușor, întinzîndu-se și netezindu-se pe măsură ce se usucă, nivelînd urmele pensulei și imperfecțiunile vopsitorului. Ceea ce se cunoaște, însă, cu siguranță este că stratul de vopsea conține, după evaporarea apei pe care o cuprinde, 33 la sută cauciuc și că prezintă excepționale caracteristici de lavabilitate și rezistență, care compensează din plin costul mai ridicat încă al vopselei pe bază de cauciuc.

Terenurile de sport ale școlilor din Susen (Anglia) au fost pavate turnîndu-se peste asfaltul cald un strat de cauciuc cu o grosime de doi centimetri și de atunci nu s-au mai înregistrat decît foarte puține accidente printre elevi.

O altă inovație, despre care începe să se vorbească din ce în ce mai mult, sînt „autostrăzile de cauciuc”. Prin adăugarea la asfalt a unei cantități de 6—7 la sută cauciuc granulat se obține un strat de pavaj deopotrivă mai rezistent la temperaturile mari din timpul verii și la rigourile iernii, și mult mai bine adaptat la traficul intens, îndeosebi în ce privește diminuarea primejdiei de derapare. O scamă de specialiști afirmă, de aceea, că în viitorii zece ani se va consuma în lume pentru autostrăzi o cantitate egală de cauciuc cu aceea utilizată astăzi pentru pneuri. Ideea s-a născut în Olanda, unde există de cîțiva ani porțiuni de pavaj din cauciuc-asfalt. Șoseaua dintre Amsterdam și Haga este în mai multe puncte asfaltată în felul acesta și suportă perfect un trafic extrem de intens (ba chiar trecerea de coloane de tancuri) fără a avea nevoie de reparații.

O veste interesantă, spicuită în publicațiile de specialitate, ne informează pe de altă parte despre apariția primelor butoaie de 200 de litri fabricate din cauciuc sintetic; gol, butoiul se aplatizează ca un balon dezumflat, și e oricînd gata pentru a fi folosit din nou. S-a calculat că pentru a reexpedia la fabrică 2500 de asemenea butoaie e absolut suficient un vagon obișnuit de cale ferată care, în mod obișnuit, nu poate transporta decît 300 de butoaie rigide din metal.

Noi materiale din cauciuc sintetic, rezistente la petrol și de o robustețe fără precedent, au făcut posibilă realizarea unei „conduțe portative” ce poate fi instalată din elicopter. Un mare avantaj al conduitei de cauciuc, cu un diametru de circa 10 centimetri, este că are pereți atît de subțiri încît nu cîntărește mai mult de o sută cincizeci de kilograme la sută de metri lungime, dar poate în schimb rezista pînă la o presiune de surmă de 35 de kilograme pe centimetrul pătrat. Această conductă poate transporta 41 de tone de benzină pe oră, dînd în cursul unei zile un randament egal cu acela a 153 de autocisterne cu o capacitate de 8000 de litri.

De obicei, cauciucul e socotit un foarte bun izolator pentru electricitate. Cu toate acestea, chimiștii au descoperit în ultima vreme că, atunci cînd e combinat cu o mare proporție de negru de fum, el poate deveni bun conducător de electricitate. Foliile subțiri din acest cauciuc, plasate între straturi de pelicule plastice și aluminiu, pot fi aplicate pe plafon pentru a servi ca un izvor de radiație de căldură acolo unde electricitatea este ieftină.

Produs pe cale sintetică în cantități din ce în ce mai mari, cauciucul — această minunată substanță atît de ductilă și rezistentă — devine tot mai mult un atribut esențial al tehnicii moderne. Mai mult, cîmpul aplicațiilor sale posibile începe să

Știința

se dovedească atît de vast încît nu este deloc exclus ca viitorul cel mai apropiat să ne aducă surprize ce astăzi ar putea să apară încă de domeniul fanteziei.

Arkadi Lazarev

FIZICĂ

Mesagerii antilumii
în eprubetă

Controversa despre existența antilumii n-a luat încă sfîrșit. Dar această împrejurare nu i-a împiedicat pe savanți să pună în serviciul științei și tehnicii pe unul din mesagerii ei.

E vorba de pozitron, antiparticula care se deosebește de electron prin sarcina ei pozitivă.

S-a observat că în anumite condiții pozitronul poate să acapareze un electron dintr-un atom obișnuit și să formeze un atom artificial, neutru din punct de vedere electric, numit pozitroniu. Acesta e asemănător cu atomul de hidrogen, dar e foarte instabil și poate trăi într-o instalație cu vid un timp infim, măsurat în zecimi de milionimi de secundă. Și totuși, efemerului pozitroniu i-a fost sortit să devină un instrument de mare precizie pentru cercetarea structurii electronice a corpurilor solide și lichide.

Un grup de fizicieni și chimiști din U.R.S.S., sub conducerea lui V. I. Goldanski, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., a elaborat în acest sens o metodă originală. Ideea lor a fost simplă. O dată cu preparatul radioactiv artificial, în substanța cercetată se introduce și pozitroni. Așa cum am văzut mai sus, ei dau naștere atomilor de pozitroniu. Cu ajutorul unei aparaturii radiotehnice de mare sensibilitate specialiștii pot observa comportarea ulterioară a acestor atomi neobișnuți.

În ciuda existenței sale efemere, pozitroniul nu reușește să-și ascundă slăbiciunea față de radicalii liberi și față de unii atomi. După cum zecimile de milionimi de secundă îi sînt suficiente pentru a detecta anumite abateri în densitatea și structura substanțelor.

De fapt, viața și moartea pozitroniului depind de mediul chimic în care se află. În apă curată, de exemplu, viața i se scurtează de o sută de ori. Dacă apa conține adaosuri de diferite substanțe, pozitroniul pierie și mai repede, în funcție de natura substanței. Toate aceste mărimi sînt, desigur, cunoscute de oamenii de știință. Supraveghînd, prin intermediul unor aparate sensibile, comportarea pozitroniului, specialiștii capătă informații despre reacțiile chimice ultrarapide, pozitroniul dovedindu-se în acest caz un excelent analizator. După cum tot pozitroniul e capabil să determine viteza cu care se mișcă electronii în substanță, adică să furnizeze date prețioase, cu neputință de obținut pe alte căi, despre fizica corpurilor solide.

ACUSTICĂ

Aveți o voce colorată, caldă?

● Spectre pe masa de disecție ● „Te iubesc” cu o frecvență de 3 000 de Hertzi ● Acuta Adelinei Patti și fluierul milițianului ● Puteți rivaliza cu o vioară Stradivarius?

Cineva ne vorbește. Ii auzim vorbele și le înțelegem sensul. Dar dincolo de ele deslușim sentimente și trăsături de caracter pe care cuvintele nu ni le comunică. Timbrul vocii, intonația, ne pot sugera că posesorul lor e timid sau încrezut, lingușitor sau sincer, afectuos sau grosolan, îndrăzneț, ferm, răutăcios... Căci cuvintele se adresează gândirii, pe câtă vreme timbrul vocii, cu infinitatea lui de nuanțe, vizează sentimentele.

Cum explică oamenii de știință însușirile vocii omenesti?

Se știe că vorbirea se compune din sunete complexe care, la rândul lor, au un ton de bază și mai multe așa-numite obertonuri, adică sunete de o frecvență mai înaltă decât aceea a tonului de bază.

Cu ajutorul unor dispozitive simple, niște sfere din sticlă sau metal, fizicianul H. Helmholtz a reușit să descopere, acum un secol, obertonuri caracteristice fiecărei vocale. Spectrometrele acustice din zilele noastre permit nu numai detectarea sonoră a obertonurilor, dar și obținerea imaginii lor pe un ecran. La fel cum prisma desface raza de lumină în părțile ei componente, tot așa spectrometrul acustic descompune sunetul complex în obertonuri, înfățișând pe ecran o suită de linii verticale luminoase, de înălțimi diferite, în funcție de intensitate. Cele mai înalte, botozate în limbaj științific formanți, conferă unei voci omenesti caracteristici care

că e vorba de un *do* al lui Tita Ruffo din aria lui Rigoletto, de un *la-bemol* al lui Mario del Monaco din aria lui Cavardossi sau de un *sol* al lui Lisițian în rolul Păiaței prezenta formantei care smulge publicului ropote de aplauze.

Vă veți întreba, poate, cum se face că ascultătorii reacționează cu atita sensibilitate la ceea ce se numește în mod obișnuit „o voce frumoasă”, chiar dacă nu le-a fost dat să audă de formanta vocală? Lăsând la o parte orice considerații estetice, vom poposi într-un domeniu pur fiziologic... cu urme slabe de lirism. Urechea noastră nu percepe decât sunetele cuprinse între 16 și 15 000—20 000 de Hertzi și nu poate să surprindă infrasunetele și ultrasunetele situate sub și deasupra acestor limite. Imperfecțiunea aparentă a aparatului auditiv omenesc este, de fapt, un neprețuit merit al lui care ne asigură liniștea într-un imens ocean de zgomote. Cu toate acestea, diapazonul audibilității cuprinde dorul lui Orfeu de Euridice și murmurul valurilor, cîntecul ciocirlei și simfoniile lui Cealikovski, șoaptele de dragoste și, din păcate, claxoanele de automobil. Dar nu toate sunetele sînt percepute de urechea noastră la fel: auzim mai prost pe cele ce se apropie, ca frecvență, de infra și ultrasunete și cel mai bine pe cele cu o frecvență de 2 000—3 000 de Hertzi. Audibilitatea optimă se încadrează, deci, tocmai în diapazonul în care e cuprins și formantul vocal înalt! Din aceleași motive oamenii aleg pentru semnalizarea sonoră sunetele care se apropie de acest vîrf al diapazonului auditiv. Melomanii să nu se scandalizeze: fluierul milițianului e foarte apropiat de formantul vocal înalt.

Auzim adesea de voci calde și voci metalice... Ce determină, însă, „procentul de metal” al glasului? Am văzut cum, cu ajutorul spectrometrului, vocea poate fi descompusă în elementele ei constitutive. Prin intermediul unui filtru electroacustic, însă, se efectuează asupra vocii operații chirurgicale și mai delicate: se poate, de exemplu, extrage formantul vocal înalt și înregistra pe o bandă separată, supunîndu-l la tot felul de studii și măsurători. În felul acesta, s-a constatat că metalul sau căldura vocii depind de conținutul procentual al formantului înalt în sunetele vocale. Cu cît acest procent e mai scăzut cu atît vocea sună mai metalic. La cîntăreții mediocri, de exemplu, el este egal cu 3—5, la cei foarte buni cu 15—30, ajungînd uneori și pînă la 35 sau chiar mai mult. Așa se explică și preferința iubitorilor de muzică pentru un recital în sală și nu la radio sau magnetofon, dat fiind că orice dispozitiv tehnic e capabil să intensifice sunetele din banda de 2 500—3 000 de Hertzi, adică să înfrumusețeze vocea să-i dea culoare și căldură sau, ce e mai rău, s-o altereze, înăbușînd formantul vocal înalt.

Ați observat, desigur, că vocile unor oameni care nu se remarcă prin tărie în vorbirea obișnuită capătă o sonoritate deosebită cînd strigă sau cîntă. De altfel, această însușire e proprie nu numai unor anumite voci, ci și unor instrumente: sunetul violurilor fabricate de celebrii lutieri Guarneri, Amati și Stradivarius e apreciat, pe lângă neobișnuita lui melodicitate, tocmai datorită capacității de a se răspîndi pe o arie foarte largă, străpîngînd, parcă toate celelalte sunete și plîtînd deasupra lor.

Cum ați putea constata dacă vocea dumneavoastră, de exemplu, poate rivaliza cu o vioară Stradivarius? Pentru aceasta ar trebui să vă supuneți unui minuțios examen acustic. Vocea vi se înregistrează la magnetofon. Apoi se pune în funcțiune un generator de zgomot care produce un amalgam de sunete cu o intensitate constantă de 80 de decibeli. Cu ajutorul unui dispozitiv electroacustic special, vocea înregistrată pe banda de magnetofon se amestecă cu zgomotele generatorului, după care intensitatea vocii e diminuată pînă cînd zgomotele o acoperă aproape complet. Acesta e „pragul de audibilitate” al vocii, coeficientul care arată pînă la cîți decibeli poate vocea să coboare sub nivelul zgomotului fără să fie acoperită în întregime. Ca termen de comparație vă informăm că oamenii cu voci sonore, capabili să „învingă” zgomotele (de obicei cîntăreți profesioniști), au un coeficient de 25—30 de decibeli și că 15—20 de decibeli indică un coeficient mediu. Vocea tenorului S. Lemeșev, de exemplu, are un coeficient de 28 decibeli.

Dar permite oare tehnica modernă să cunoaștem și să explicăm toate posibilitățile aparatului vocal omenesc? Deocamdată nu. Specialiștii n-au aflat încă de la natură destule amănunte despre aparatul pe care I. P. Pavlov l-a numit „unul din cele mai reușite și perfecționate dispozitive umane”.

NEUROPSIHOLOGIE

Ah, emoțiile!

Bucurie, mânie, plăcere, plictiseală, grilele activității zilnice... Cine dintre noi nu a încercat asemenea senzații? Secole de-a rândul arta s-a străduit să le interpreteze, căci redarea lor era domeniul, privilegiul ei exclusiv. Dar iată că sentimentele au încetat să mai fie apanajul ei. Știința pătrunde tot mai des în domeniul sacrosanct al sentimentelor. Cercetări recente au pus în lumină, o lumină uneori surprinzătoare, care este rolul emoțiilor în viața omului.

Senzațiile, slabe sau puternice, constituie canavașa întregii vieți umane, conștientă și inteligentă. Probabil că natura a avut motivele ei pentru a le face atât de rafinate, de complexe. Să luăm, de pildă, frica. De obicei intervine pe neașteptate, așa încît la început nu ne dăm prea bine seama de cauzele care o pricinuesc. Și totuși, toată ființa noastră e încordată, gata să acționeze. Cu o repeziciune uimitoare, emoția își transmite avertismentul organismului.

Ce s-a întimplat? În lipsa informației complete asupra unui obiect sau eveniment, creierul pune în mișcare cele mai fine mecanisme ale substanței corticale. În numai câteva miimi de secundă situația e apreciată și comparată cu experiența trăită și înregistrată de memorie: „e dureros”, „e neplăcut”, „e rău”. Intreg organismul e alarmat și, în situația dată, caută cea mai potrivită soluție. Emoțiile, care după Pavlov constituie o „sursă de forță pentru celulele corticale” protejează organismul de influențele nefaste, ne conduc viața, ne determină acțiunile.

Tot emoțiile, însă, atât de utile omului par a fi cauza maladiilor cardiovasculare. Ne aflăm, oare, în fața unui paradox sau a unei legi? Să încercăm să răspundem la această întrebare. Calm nu reprezintă adesea decît un camuflaj ce împiedică exteriorizarea emoțiilor puternice care, în situații neobișnuite, pot afecta inima sau vasele sanguine, căci acestea sînt atinse pe o cale directă, pe care voința omului nu o poate controla. Tensiunea emoțională stimulează tonusul vascular, substanțe chimice foarte active pătrînd în sînge, tensiunea arterială crește. S-a stabilit că adrenalina, să zicem, este tovarășa fidelă a temerilor și supărărilor și că existența în sînge a unei mari cantități din această substanță menține o hipertensiune prelungită. Iată de ce emoțiile negative sînt atât de nefaste organismului uman. Savantul rus Miasnikov obișnuia să spună că hipertensiunea este „prețul civilizației”. Într-adevăr, intensă dezvoltare a tehnicii ridică nenumărate probleme în fața omului, îl îndepărtează tot mai mult de condițiile sale naturale. Răul survine însă numai în cazul cînd emoția negativă se menține permanent. Pentru înlăturarea lui sînt necesare emoțiile pozitive, care fac să scadă tensiunea.

Mai există și un alt considerent, poate cel mai important dar care, la prima vedere, poate apare un paradox. Se știe că viața emoțională a omului devine tot mai bogată, mai intensă. Înseamnă, însă, oare, asta că emoțiile trebuie evitate? Nicidecum. Chiar și emoțiile negative ca decepțiile, eșecurile sînt uneori folositoare. De pildă, dorința de a obține noi succese, noi rezultate, care deseori ridică probleme și necazuri oferă, în final, cea mai nobilă dintre bucurii: creația. În această ordine de idei se ridică și o altă problemă. E vorba de educarea sentimentelor. De exemplu, savantul american Paul White afirmă că educarea din fragedă tinerețe în spiritul optimismului, al bunătații, are drept rezultat prevenirea maladiilor cardiace.

În ce-l privește pe neropsihologul sovietic Piotr Anohin, acesta este de părere că, pentru a-și analiza gesturile, a-și modifica starea negativă a psihicului omului trebuie să apeleze la logică, acest verificat instrument de antrenament al creierului. După opinia savantului există mai multe mijloace de a rezista la emoțiile negative, și în primul rînd, munca care dă cele mai mari satisfacții. Pusă, însă în felul acesta, problema emoțiilor depășește sfera medicinii intrînd în atenția psihologilor, educătorilor și, în ultimă instanță, a întregii societăți.

FIZIOLOGIE

„Porțile” durerii

Deci ne atingem de o țigare aprinsă sau de un glob de sticlă, simțim pe dată o senzație dezagreabilă numită durere.

Cineva din noi știe, eventual chiar pe propria piele, că durerea este cu atît mai înăbușată, cu cît e mai puternic traumatismul. Există însă și o excepție. Soldații răniți grav pe cîmpul de luptă sau accidentații auto nu simt nimic, cel puțin timp de cîteva ore, ceea ce permite să se presupună că sistemul nervos central reglează transmiterea semnalului către a-cum zonă din creier unde se produce percepția.

Pe de altă parte, dacă un nerv periferic a fost atacat de o boală, chiar și cea mai ușoară excitație aplicată pe porțiunea de piele inervată de el — o simplă atingere sau vibrație — declanșează o durere chinătoare. Se întîmplă ca aceasta să apară chiar spontan în zona lezată sau, alături, să fie cauzată de o ușoară stimulare a pielii într-altă parte a corpului. În plus, durerea se instalează descori încet, 35 secunde după excitație, și poate persista mult timp după încetarea acesteia. În felul acesta s-a născut ideea că în sistemul nervos central are loc o sumare a senzațiilor în timp și spațiu.

Cîteva noțiuni de anatomie nervoasă ne vor ajuta să înțelegem cum se produce reglarea și sumarea senzațiilor.

La intrarea în măduva spinării fiecare nerv se desparte în două mănunchiuri de fibre: aferent care poartă impulsurile de la periferie către măduvă și eferent care transmite ordinea către mușchi și glande. Fibrele aferente se termină în sinapsele din substanța cenușie a măduvei, ca în fața unei porți. Sinapsele sînt punctele de contact dintre două celule nervoase, și semnalele trec prin ele din axonul unei celule în cealaltă. Tocmai aci se crede că funcționează un sistem de reglare, care controlează trecerea semnalului dureros. El pare să fie situat într-o structură bine definită, de-a lungul măduvei și să primească două feluri de fibre nervoase aferente: mai groase și mai subțiri. Acestea vin imediat în contact cu anumiți neuroni (celulele T), prin ale căror ramificații extreme de întinse se efectuează percepția durerii și răspunsul la excitația care a produs-o. Senzația dureroasă nu călătorește însă nestingherită, căci porțile ei de acces către celulele T pot fi închise fie de fibrele aferente groase, fie de semnale trimise din creier prin măduvă. Interesant este că, prin sistemul central de reglare, activitatea cerebrală poate opri toate impulsurile sau numai o parte din ele. Se întîmplă, de pildă, ca un accident să nu simțim nici o durere de pe urma rănilor, dar să se plîngă de o înțepătură în venă, cînd i se ia sînge pentru analize.

Aceleași date explică și durerile care însoțesc îmbolnăvirea nervilor periferici. În acest caz sînt distruse fibrele aferente mari și astfel porțile de pătrundere a semnalelor dureroase nu se mai închid. Fibrele subțiri își continuă însă activitatea; ele transportă semnale întâmplătoare și excitațiile din zona rănită sau chiar dintr-altă parte, care, însumîndu-se, duc la perceperea durerii. Uneori primele semnale care ajung în celulele T sînt prea slabe și atunci, pentru început nu se întîmplă nimic. În timp se mai adaugă însă și altele, pînă cînd celulele sînt suficient de excitate pentru a iniția perceperea durerii; în felul acesta rezultă intervalul liber care merge pînă la 35 secunde, menționat mai sus.

Ceea ce se numește în mod obișnuit „o voce frumoasă”...

ne fac s-o recunoaștem dintre sute de alte voci.

În sutele, milioanele de voci omenesti se înscriu însă și acelea ale Galinei Vișnevskaja și Benjamina Gigli, Șaliapin și Adelina Patti. Oricît de prozaică ar părea explicația, dar „vociile celebre” își datorază calitățile unui mare număr de obertonuri înalte, adică unor formanți vocali înalți cu o frecvență de 2 500—3 000 de Hertzi. Aceștia hotărăsc „culoarea” vocii cu nenumăratele-i nuanțe, dintre care cea „argintie” e folosită cel mai des. Pentru a putea compara însușirile vocale ale marilor cîntăreți acusticienii au procedat, cu ajutorul spectrometrului, la adevărate disecții anatomice ale vocilor lor înregistrate. Iar spectrele au arătat invariabil, fie

Artileria grea a medicinei continuă ofensiva împotriva cancerului

CUM SĂ NE HRĂNIM

Cît și ce trebuie să mănînce oamenii în vîrstă

„Senectus ipse morbus”, străvechiul adagiu latin conform căruia bătrînețea era socotită o boală, s-a dovedit în zilele noastre o concepție medicală anacronică. Gerontologia, știința despre bătrînețe, a demonstrat că îmbătrînirea trebuie considerată dimpotrivă ca un proces fiziologic continuu, în cursul căruia omul suferă transformări complexe, proprii nu numai fiecărei specii, dar chiar fiecărui individ, în funcție de tipul biologic căruia îi aparține.

Astfel, înlocuirea treptată a țesuturilor tinere cu țesuturi avînd un tonus vital scăzut, diminuarea secreției gastrice, a funcțiilor renale, a forței musculare, în fine declinul continuu al activității hormonale, mai cu seamă a hormonilor sexuali și tiroidieni se însoțesc de modificări și în procesul de digestie și absorbție a alimentelor. La scăderea funcțională a sucurilor digestive se adaugă și faptul că alimentele pătrund în tubul digestiv insuficient mestecate din cauza lipsei parțiale sau chiar totale a dinților. Conștiente de acest lucru, persoanele în vîrstă își modifică spontan dacă nu cantitativ, cel puțin calitativ alimentația. Ele recurg la alimente mai ușor de mestecat, cum ar fi hidrocabonatele, în timp ce proteinele de origine animală — mai cu seamă carnea — sînt evitate, din cauza dificultăților de masticatie. Este o greșeală care duce uneori la un dezechilibru al raportului necesar între diferitele substanțe nutritive în organism.

Cercetări recent efectuate în U.R.S.S. cu privire la regimul alimentar al persoanelor în vîrstă au doborât multe din falsele prejudecăți „dietetice” în legătură cu așa-zisul „pericol al proteinelor” și al altor „primejdii” de acest gen. În general, nevoile calorice ale persoanei în vîrstă sănătoase, numai în cazul cînd depune o activitate redusă, sînt de circa 2.400 de calorii pe zi pentru bărbat și circa 2.100 pentru femeie.

La persoanele în vîrstă sănătoase, cu o greutate medie de 65—70 kg. alimentele trebuie să aducă 70—80 grame proteine pe zi, procurate de alimente animale sau vegetale. De exemplu, 1/2 litru de lapte, 50 g telemea sau brînză de vaci, 1 ou, 1/4 piine, 50 g piure de fasole (ca să fie mai digestă), reprezintă necesarul organic de proteine. La fel ca și laptele — aliment absolut necesar bătrînilor — consumul de carne (mai ales slabă!) de 2—3 ori pe săptămîină, contribuie în mod esențial la păstrarea energiei fizice și intelectuale a omului.

În schimb, consumul excesiv de făinoase (piine, mîmăligă, macaroane, orez, grîș etc.) și dulciuri (peste 30 g de zahăr zilnic) favorizează îngrășarea, lucru de care omul trecut de 50—60 de ani trebuie să se ferească.

Grăsimile, principalele alimente furnizoare de căldură sînt indispensabile pentru acoperirea nevoilor energetice ale organismului. Grăsimile animale (untul, gălbenușul, slîcina și creierul) au însă dezavantajul de a conține colesterol, substanță care se depune în pereții vaselor de sînge, ducînd la boala cunoscută sub numele de ateroscleroză.

Reducerea consumului de grăsimi la 80 grame pe zi reprezintă deci rația optimă energetică pentru persoanele în vîrstă sănătoase. Cu privire la sărurile minerale,

un exces de clorură de sodiu în alimentație poate provoca o grăbire a îmbătrînirii funcției rinichilor. Aceasta nu înseamnă, firește, că alimentele consumate de bătrîni trebuie să fie lipsite de gust. Sarcina și condițiile, consumate cu moderație, contribuie la stimularea poftii de mîncare și a sucurilor digestive. Calciul este și el necesar în alimentația persoanelor în vîrstă, sănătoase, la fel ca și aportul zilnic al unei mari cantități de fier (12 mg pe zi). Scăderea procentului sanguin de vitamină C B₁ și E fac indicată administrarea acestor vitamine.

În concluzie, regimul alimentar al bătrînilor sănătoși nu trebuie să se deosebească prea mult de cel al adultului, scopul lui fiind acela de a asigura o cantitate de calorii suficientă și de a evita apariția tulburărilor de nutriție.

Dr. K. Dubinin

LA ÎNTREBĂRI CITITORILOR

Temperatura și procesele fiziologice din organism

În legătură cu articolul „Ce fel de tip termic sînteți” publicat în numărul 5—1966 al revistei noastre, am primit o serie de scrisori care ne cer noi amănunte despre relația dintre temperatură și procesele fiziologice din organism. Răspundem astăzi prin cîteva date care vor interesa mai ales pe cititoarele noastre.

La femeia normală, care are un ciclu menstrual cu o durată medie de 28 zile, curba temperaturii rectale sau bucale de dimineață este bifazică, adică sub 37 grade pînă în momentul ovulației și peste 37° după ovulație și producerea „corpului galben”. În preajma apariției menstruației, temperatura scade din nou sub 37°.

Reiese deci că prin înregistrarea temperaturii zilnice, care poate fi făcută ușor de orice femeie, se poate determina dacă ciclurile menstruale sînt ovulatorii (cu formare de ovule) și dacă se produce corpul galben, perioada maximă de fecundație precum și perioada cînd trebuie respectată abținerea sexuală pentru a preveni o sarcină.

Se poate astfel alcătui cu ușurință un calendar individual al femeii cu zilele de sterilitate și fecunditate maximă.

Tehnica pentru determinarea temperaturii bazale este foarte simplă. La sculare, dimineața, se ia temperatura, dar nu axilar ci prin introducerea termometrului în gură sau în rect, după o prealabilă spălare cu alcool și uscare. Se lasă 10 minute, după care se scoate, se citește temperatura și se notează.

Pentru o cit mai judicioasă orientare este necesar să se ia temperatura în tot timpul ciclului, zilnic, de la terminarea menstruației trecute, la începerea celei viitoare.

În general, statisticile arată că ovulația se produce între a 14-a și a 16-a zi a ciclului menstrual (după întîia zi a menstruației) dar există mari variații individuale și adesea în timpul vieții acestea se pot modifica, în anumite condiții. În ce privește perioada cea mai favorabilă pentru fecundație, la femeile căsătorite de mai mult timp, cu cicluri regulate, ea se situează de obicei între a 10-a și a 20-a zi, dar și în acest caz cu ajutorul metodei „termice” se poate stabili tipul individual.

Medicus

LEXICON MEDICAL

Zona zoster

Această boală infecțioasă, numită în mod impropriu și herpes zoster, se manifestă prin apariția unor mici vezicule risipite sau adunate în buchet pe o piele congestionată și inflamată. Veziculele au un lichid clar, de unde și aspectul „perlat” al erupției. După 2-3 zile, conținutul veziculelor devine purulent. Spre sfîrșitul primei săptămîni, ele se usucă acoperindu-se de cruste, care cad după alte 2-3 săptămîni. Pe locul veziculelor rămîne o suprafață depigmentată, care poate fi recunoscută și după ani de zile.

Zona zoster este provocată de un virus, foarte asemănător cu virusul varicelei (vărșatul de vînt), cu afinitate pentru piele și sistemul nervos. Într-adevăr, grupele de vezicule ale zonei zoster se răspîndesc de-a lungul traieculului și ramificațiilor unui nerv anumit. Cele mai frecvente localizări nervoase sînt în zona intercostală, în regiunea gîtului și cefii, regiunea brațului, regiunea lombară, zona organelor genitale etc. Două localizări cu un caracter oarecum particular sînt: zona zoster oftalmică, cînd erupția veziculoasă se însoțește de roșeață și edeme ale frunții și pleoapei superioare, cu aspect de erizipel și zona zoster auriculară, localizată la nivelul scoicii urechii, pe conductul auditiv extern și pe timpan, complicîndu-se cu tulburări de auz și de echilibru.

Ne aflăm deci în fața unei așa-zise „infecții neurotrope”, frecventă mai ales la persoanele adulte, care apare de obicei primăvara și toamna, fiind departe însă de a căpăta caracterul epidemic al altor infecții și lăsînd în urma ei o imunitate durabilă. De cele mai multe ori, zona zoster se înfățișează ca o infecție banală, care nu necesită întreruperea activității, izolarea bolnavului sau vreo măsură de profilaxie specială. Singura neplăcere o constituie arsurile și durerile vii care preced și însoțesc apariția veziculelor, specifice zonei nervoase atacată de virus. În cazurile de zona zoster intercostală durerile sînt atît de intense, încît se confundă uneori cu junghiturile pleurale; altelei ele se manifestă sub forma unor migrene oftalmice sau a unor nevralgii de trigeminus nespuse de dureroase, care persistă și după dispariția erupției, mai ales la bătrîni și la oamenii slăbiți.

Zona zoster durează în medie 2—5 săptămîni, după care erupția dispare fără urme și fără ca boala să dea vreodată recidive. Infecția nu necesită un tratament special; trebuie evitată doar supraînfectarea veziculelor, ceea ce astăzi, cu pudrele de sulfamide, poate fi ușor de obținut. Ca tratament medical se recurge la pomezi calmante, de exemplu cu anestezină 10% sau cu orthoform, piramidon, aspirină. Dacă durerile sînt mari și nu cedează, se administrează vitamina B₁ fortissim în injecții și iradieri cu raze ultracurte sau raze ultraviolete în doze eritematoase pe tot traiecul nervului atacat. În unele cazuri, au dat bune rezultate și antibioticele în special aureomicina.

Dr. Serapion Markov

Fără cuvinte

Poșta medicului

SAVY — Rădăuți: 1) Bolile de piele nu pot fi diagnosticate numai din descrierea bolnavului. Este necesar ca medicul specialist să vadă caracterul „petelor”, să le urmărească în timp și să facă analizele necesare pentru a putea să ajungă la o concluzie. De aceea vă sfătuim să vă prezentați medicului dermatolog din policlinica teritorială de care aparțineți. 2) Căderea părului în cazul dv. se datorește probabil faptului că purtați continuu pe cap basmaua. Este preferabil să spălați părul mai des, dacă se murdărește din cauza lucrului, decît să-l înfășurați mereu. Seara înainte de culcare este bine să-l pieptănați și să-l periați cu o perie din păr de porc, deoarece periatul activează circulația sîngelui asigurînd o mai intensă hrînire a părului.

M. NEGREANU — București: 1) Hematodina este într-adevăr bun în nevroză astenică, oboseală. Se fac 1/4—1 fiolă pe zi sau la 2 zile în injecții intramusculare profunde, urmate de 8 zile pauză, după care tratamentul se repetă. 2) Nu neglijați nici celelalte recomandări ce vi s-au făcut. Folosiți mai ales perioada de vară pentru a vă odihni la munte.

INA — Buzău: Cu toate că plîngerile dv. sînt atît de multe, credem că epitetul pe care singură vi l-ați dat nu este potrivit. Nu este nici un motiv de tristețe. Operații estetice se fac la noi, la Spitalul de traumatologie, București, str. Arh. Mincu 7, în serviciul chirurgical al Spitalului clinic Fundeni etc.

MODESTA — Sinaia: Este adevărat că unii cercetători sînt de părere că folosirea prelungită a antibioticelor ar putea să contribuie la împiedicarea dezvoltării normale a copiilor. Este vorba, însă, de abuzuri sau întrebunțări nerationale. Așa încît viți fără grijă și apoi: de ce nu-l operați de amigdale?

NICU — Lupeni: 1) Aveți dreptate. Greutatea de 200 kg este într-adevăr demnă de un emul al lui Hercule. Noi am spune să vă mulțumiți a atinge... suta. 2) Hidrații de carbon, zahărurile sau glucidele, substanțe care provin din alimentația aproape în mod exclusiv din rețutul vegetal, au în special un rol energetic. Procentul mediu al glucidelor este de 55-65 la sută din rația calorică.

„DEMOSTENE” — Arad: 1) Bilbivala fiind una dintre tulburările activității nervoase superioare este lesne de înțeles că tratamentul acestei afecțiuni nu este simplu. În acest sens vă recomandăm să studiați lucrarea „Tulburările de vorbire la copii” de prof. Păunescu Constantin, apărută recent în Editura medicală. 2) Pentru starea de somnolență, o cură de Glutaron (eventual Glutaminol cu B₆) — 10-15 drajeuri zilnic, repartizate în 3 prize, după mese, asociată cu Remineron, 2-3 lingurițe pe zi, va tonifica sistemul dv. nervos surmenat. 3) După părerea noastră este vorba de o stare de hiperexcitabilitate sexuală. Trebuie consultat un endocrinolog, pentru a se constata dacă nu este vorba de o dereglare hormonală. Pînă atunci, 1-2 lingurițe de Pasinal, de 2-3 ori pe zi și o serie de 15 injecții cu ser neurotonic vor aduce o ameliorare.

LIDIA — Vatra-Dornei: 1) E bine să vă adresați direct publicației respective pentru lămuriri suplimentare. Pentru tratamentul sclerozant al varicelor, vă recomandăm produsul german Varicocid, care se poate procura cu prescripție medicală. 2) În Veac nou nr. 41 din 1964 a fost publicat un articol cu privire la „Prevenirea și tratamentul prin gimnastică a varicelor”. pe care vă sfătuim să-l citiți.

E. și O. — Cîsnădie: Recent a apărut o broșură despre „Trichomoniasa vaginală” în Editura medicală, care dă răspunsuri tuturor întrebărilor ridicate de dv. De asemenea vă recomandăm să citiți articolul „Tratamentul trichomoniasa vaginală” publicat în Veac nou nr. 27 din 1965. Un medicament specific în infecțiile cu trichomonas vaginalis este Flagyl, un produs Specia — Franța, care se eliberează pe bază de prescripție medicală. La femei, se face un tratament combinat oral, 2 tablete a 0,250 g/zi timp de 10 zile și 1 tabletă vaginală a 0,500 g/zi, timp de 10-20 zile. Bune rezultate dă și produsul românesc Tricolaval (1 drajeu de 3 ori pe zi, timp de 10 zile), combinat cu pulverizații vaginale cu Nitrofurant.

MAMA P. D.: Scrisoarea dv. ne-a impresionat profund, dar, după cum știți și dv., sindromul schizofrenic este o afecțiune nervoasă de lungă durată, cu ameliorări și recidive. Tratamentul acestei boli nu se poate face prin corespondență. Trebuie să aveți încredere în îngrijirea medicilor clinici unde a fost internat fiul dv. și să păstrați intactă nădejdea în posibilitatea vindecării sale complete.

OLANDA

Încă un... dam

Se întunecase când am ajuns la Amsterdam și mi-am petrecut seara citind un pliant turistic despre milenarul oraș construit pe „oase de scrumbii” — cum spun în glumă locuitorii lui. Într-adevăr, acum mai bine de o mie de ani pe locul unde astăzi e orașul se afla un sătuleț sărac de pescari. Ghidul indică atât de multe locuri care merită să fie vizitate încât a trebuit să-mi aleg numai ce mi se părea mai interesant: casa lui Rembrandt, muzeul cu lucrări de Van Gogh și Karel Appel și câteva cartiere din oraș, interesante pentru arhitectura lor, dar care nu prea sînt vizitate de turiști.

Dar cu toate că am colindat orașul și am privit cu interes vitrinele magazinelor alimentare, nu m-am gândit numai la oraș și numai la grămezile de orătănii tăiate, la nenumăratele specii necunoscute de pește, la salatele, aluaturile, prăjiturile care îmbiau cu arome irezistibile, ci mai ales și la pământul pe care olandezii au știut să-l obțină din „amestecul de noroi și sare”, de la origină.

Hitleriștii, care în timpul ultimului război mondial au jefuit sălbatic țările ocupate, au adus din Olanda vagoane încărcate — știți cu ce? — cu pământ, pământ lucrat ca o bijuterie, creat cu măiestrie timp de secole, pământ care (cifrele sînt din 1960) dă 4 260 de kilograme de grâu la hectar, în timp ce în Anglia în același an s-au obținut numai 2 820 de kilograme, în Franța 1 910, iar în America 1 110.

...După Amsterdam m-am întors la Haga pentru ca, într-o suburbie, să văd „încă un... dam”.

În timpul războiului împotriva fasciștilor germani, în ziua de 10 mai 1940, s-a remarcat un tânăr olandez, aproape copil pe atunci, pe nume Georges Lyonel Maduro. Era comandantul unei grupe de ostași formate numai din tineri și a alcătuit un plan îndrăzneț de cucerire a vilei Lewenburg, de dincolo de riul Fleet pe care l-a dus la îndeplinire pornind la atac în fruntea grupei și luind mai mulți ostași germani prizonieri. Tânărul a fost distins post-mortem cu diploma de cavaler. Dar neînfricatul ostaș era singurul copil la părinți. Cum să-l eternizeze memoria? — s-au întrebat părinții lui. Cum să facă ca fiul lor, mindria lor, să rămână de-a pururi viu în amintirea tineretului olandez, să continue să aducă un folos poporului său? Numai niște părinți și poate numai în Olanda au putut afla un răspuns atât de uluitor la întrebare.

Olanda, țară cu sumedenie de baraje și cu multe orașe și orașele construite în preajma lor: Rotterdam, Zaandam, Volendam, Amsterdam — de ce nu s-ar îmbogăți cu încă un „dam” — cu orașelul „Madurodam”, după numele fiului iubit! Acela a fost gândul care a trecut prin mințile părinților eroului ce-și dăduse viața pentru patrie: să se construiască un nou oraș olandez, numit Madurodam. Ideea era ispititoare, dar nu avea nimic deosebit. Încă un oraș printre sutele de orașe existente... Dar nu, Madurodamul nu trebuia să fie pur și simplu un oraș nou. El nu trebuia să semene cu nici o altă așezare, să fie orașul tinereții veșnice, al copilăriei veșnice!... În felul acesta, treptat-treptat, de la un gând la altul, de la un sfat la altul a luat naștere și a fost realizat în preajma Hagăi orașelul spre care ne-a purtat într-o bună zi mașina.

— Avem noroc — mi-a spus un prieten — nu s-a întunecat încă. Mai întâi o să vedem totul la lumina zilei, apoi o să admirăm orașul la lumina becurilor de neon — până noaptea târziu.

Ce anume urma să vedem, nu știam

încă, pentru că nu mi se spusese ce făcuseră părinții tinărului Maduro ca să eternizeze memoria fiului lor. Dar, la un moment dat, mașina a făcut un viraj și a stopat în fața unei case obișnuite de bilete. Cu un catalog în mână am pășit într-o lume izolată unde, pe o suprafață relativ mică, se îngrămădesc turnuri, clopotnițe, clădiri din diverse epoci, o singură stradă, cu multe sinuozități, ca un labirint — pe scurt un adevărat oraș, în care nici chiar construcțiile cele mai înalte nu ajung toate pînă la bărbia unei fetițe de doisprezece ani. E un oraș-jucărie cu o stradă lungă de trei kilometri și jumătate, un oraș-jucărie în care totul a fost construit de mari arhitecți, dar la o scară de

Vedere din Amsterdam

25 de ori mai mică decît dimensiunile normale. Am vizitat orașul urmînd ordinea de vizitare indicată în catalog și mi-am putut da seama de ideea care a stat la bază, anume aceea de a înfățișa în macheta lui toată Olanda așa cum e, preluînd din diverse orașe: Utrecht, Leiden, Delft, Rotterdam, Haarlem, Amsterdam ce au ele mai interesant, reproduc în copii exacte, la care s-au adăugat o fermă țărănească, un port, un aeroport, toate formele de transport, mijloace de distracție, monumente culturale. Bineînțeles, s-a respectat o ordine cronologică și s-a avut în vedere că totul trebuie să trăiască și să respire, că roțile trebuie să se miște, ceasurile să meargă, clopotele să bată, muzicanții să cînte, vasele să navigheze, automobilele să circule... La lumina zilei am văzut o adevărată enciclopedie olandeză vizuală, care în două ore și jumătate oferă un uriaș volum de cunoștințe, nu în noțiuni sterile, ci în imagini și sunet.

Mai întii ne-am îndreptat spre vechea primărie Binnenhof, transformată în palat, în care a trăit fosta regină Wilhelmina, iar acum locuiește fiica ei Iuliana, actuala regină a Olandei. În fața intrării se afla o mică caretă aurită, iar în jurul ei o gardă de onoare. O dată pe an, în a treia joi din septembrie, ușile de la intrarea în palat se dau de perete și regina iese. Cu acest prilej vizitatorii pot vedea o paradă și o procesiune solemnă pe drumul către Parlament.

Mergînd mai departe pe stradă, străbați veacurile începînd cu vechea fortăreață din insula Oost — Voorme, porțile unui oraș și o conductă de apă din secolul al XVII-lea, biserică Minorităților, vila unui primar, bustul lui Rembrandt — pînă la o bibliotecă orașenească gratuită, celebra bancă olandeză și sediul unui ziar pe acoperișul căruia sînt scrise cu litere luminoase noutățile zilei. Apoi, dai de o sală de concert cu o casă automată de bilete la poartă. Dacă viri o monedă, din miniaturala sală de concert încep să se reverse acordurile unei orchestre simfonice... De altfel, case automate de bilete există și în alte multe locuri, bunăoară, în fața gării, a portului, a cazărni, a caruselurilor și a parcului cu numere de atracție. Vizitatorii care doresc să lase cîte o monedă în aceste automate stau la rînd și muzica cîntă neîntrerupt: melodii vesele urmate de altele sobre și viceversa, ușile se trîntesc fără încetare, soldații mărșăluiesc, un muzicant ambulatînvirte o flașnetă, scrin-cioburile zboară prin văzduh, căluții a-leargă în acordurile muzicii, mînați de călăreți sau înhămați la cărucioare, rotînd vizitatorii în jureșul nebul al caruselurilor; dintr-un tunel iese, sunînd din sirenă, o locomotivă care duce un tren de marfă; pe autostadă circulă cu mare viteză automobile de diverse mărci, iar un

vaporaș încărcat cu „călători” se desprinde încet și mîndru de chei... Toate pînd viață o dată cu moneda virită în casa automată de bilete.

O singură instituție lucrează gratuit: biserica. Slujba religioasă. Prin ferestrele înguste se revarsă o melodie profundă de orgă, se oficiază slujba religioasă și se cîntă exact ca într-o catedrală adevărată... Am trecut prin fața vitrinelor unui mare magazin universal, copie fidelă a celui din Haga. Am văzut clădirea Congresului, clubul uniunii studențești din Delft, o fabrică din Leiden, poșta, un cinematograful și universitatea din acest oraș... Dar e cu neputință să înșirui tot ce țî se perindă prin fața ochilor în două ore și jumătate, într-o adevărată plimbare printr-un oraș adevărat, deși miniatural.

Între timp s-a întunecat și pretutindeni în jur s-au aprins luminile. Un reflector puternic lumina monumentele, casa lui Spinoza. Una după alta se aprindeau becurile în case. Reclame multicolore, luminițele pestrițe de pe stadioane și din parcuri, un val de lumină albă pe aeroport, în port și la gară, ca într-o seară adevărată într-un mare oraș. O mare mulțime de vizitatori inundă străduța îngustă a Madurodamului. Din toate părțile se revarsă din nou muzică. Copăceii înfloriți din parcurile minuscule erau udați cu niște furtunuri aproape miniaturale. Madurodamul era inundat de parfumul puternic al florilor.

La un moment dat am văzut un grup straniu: niște oameni mergeau în șir unul după altul, conduși de o fată ghid. Se opreau lingă fiecare clădire și, în timp ce fata le dădea explicații, întindeau miinile și pipăiau construcțiile, de pe acoperișuri pînă la temelii, stăruind mai ales asupra ferestrelor și ușilor. Ghidul le spunea: acestea sînt ferestre, acestea uși. Era pentru prima oară în viața lor că orbii puteau să pipăie de sus pînă jos un oraș cu mai multe etaje. În felul acesta, macheta, aproape întregii Olande ajută orbilor din naștere să simtă și prin pipăit să-și vadă patria, să înțeleagă ce este un oraș. În clipa aceea m-am gândit fără să vreau la sensul filozofic al unor elemente care păreau că n-au nimic filozofic în ele: dimensiunea, volumul obiectelor. Micșorarea de 25 de ori a unui mare oraș dăduse posibilitatea orbilor să-l cuprîndă cu miinile lor și să-i cunoască forma, lucru pe care înainte nu l-ar fi putut face.

A doua zi dimineața mi-am luat rămas bun de la Haga. Mașina m-a purtat în goană spre Hoek-van-Holland unde, în ceața albăstruie, pe valurile și ele albăstrui ale mării foarte agitate se legăna la chei vasul „Regina Emma”, care urma să mă ducă spre țărmurile Angliei.

Marietta Șaghinian

R.A.U.

Un oraș milenar

Cairo, milenarul oraș de pe malul Nilului — istoricii afirmă că a fost întemeiat în anul 969 cînd, la nord de o tabără întă-

rită, a fost clădit orașul El-Kahira, din 973 capitală a califatului Fatimizilor — cu o populație de peste trei milioane de locuitori, cu 600 de monumente de cultură arabă și trei mari universități este de o rară frumusețe. În capitala Republicii Arabe Unite își dau întâlnire Orientul și Occidentul, Europa, Asia și Africa. Mult timp Cairo a fost centrul mișcării egiptene de eliberare națională de sub jugul colonial. Aici au avut loc mari manifestații de protest împotriva asuprii străine, a tiranici regelui Faruk și a mizeriei. Un exemplu de acest fel l-a constituit puternicul incendiu pus la cale de locuitori în ianuarie 1952, chiar în centrul orașului și care a provocat mari pagube. Dar acum nu i se mai cunosc deloc urmele. Teatrele și cinematografele, magazinele somptuoase, cafenelele, barurile, transformă centrul în locul cel mai atractiv deci și cel mai aglomerat din oraș.

În ultimul timp, însă, și periferia orașului, cu locuințe insalubre și străzi late de numai doi metri, rămasă aproape neschimbată din vremi străvechi, a început să sufere importante prefaceri. În unele cartiere, în locul străduțelor pe care abia te poți strecura — deoarece în afară de faptul că sînt foarte înguste, sînt aglomerate de asini purtînd poveri sau de măr-turiile evidente ale unor meșteșuguri practicate sub cerul liber — au început să se construiască străzi late străjuite de clădiri înalte și moderne.

Există totuși un cartier, Han Halil, la fel de impropriu pentru locuit ca și celelalte cartiere periferice, dar de o mare importanță din punct de vedere artistic și istoric. Este centrul industriei meșteșugărești de giuvaeruri, de obiecte de artă din aur și argint. Numai vizitînd Han Halil poți să-ți dai seama cum au lucrat iscusii meșteri care au împodobit mormintele faraonilor. În ateliere joase, strîmte și întunecoase, cu mici nicovale și ciocane se făuresc frumuseți nebănuite. Han Halil e un adevărat muzeu, care ar trebui, poate să nu fie distrus, să rămînă ca atare.

Cartierul cel mai liniștit, mai răcoros și mai plăcut din oraș, înecat în verdeață și scăldat din toate părțile de apele Nilului, străbătut de limuzine negre, este insula Zamalek. E cartierul ambasadelor și a gențiilor de presă străine. Chiar și denumirile străzilor sînt scrise în două limbi: arabă și engleză. Aici vin mamele și bu-nicile să-și plimbe copiii și turiștii străini să facă plajă.

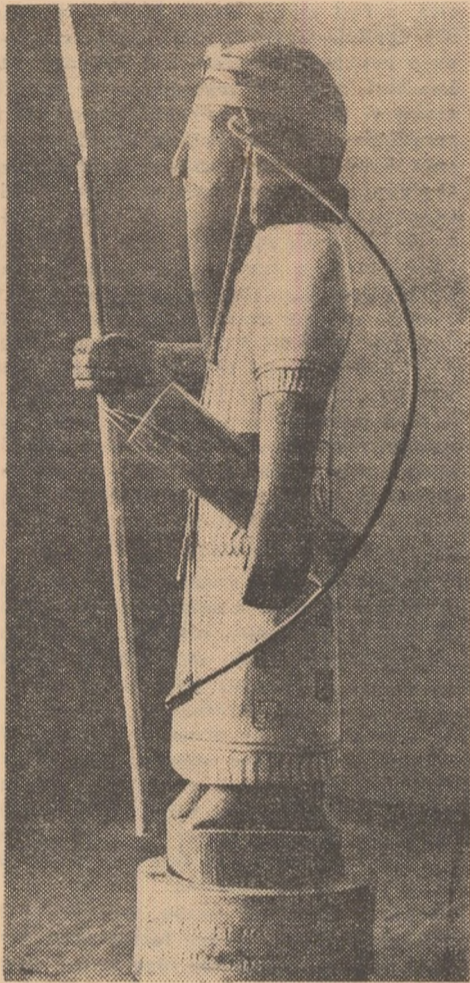
Dar nu poți să vorbești despre Cairo, ca de altfel în genere despre Republica Arabă Unită, fără să amintești de piramide, celebrele monumente funerare de pe valea Nilului, dintre care cele mai cunoscute se află la Giseh, aproape de oraș. Piramidele oferă un spectacol măreț mai ales în cursul nopții. Atunci, uriașii coloși de piatră, luminați de stelele scilpitoare ale sudului, te fac să te gîndești la puterea de a crea și la înțelepciunea omului.

V. Mironov

Pe malul Nilului

Imaginea vajnicilor apărători ai străvechii cetăți Erebuni (actualul Erevan) trăiește astăzi în această statuie de lemn, reconstituită după documente de epocă

AFARĂ DIN COMUN

Micile genii

Numai 20 la sută din genii, afirmă statistica, vădesc aptitudini deosebite pînă la vârsta de 11 ani. De cele mai multe ori aceste aptitudini se manifestă într-o fenomenală surșină de a-și însuși cunoștințe noi. Se cunosc cazuri cînd copii de 5-6 ani posedă un bagaj de cunoștințe mult mai bogat decît al unor elevi de 10-12 ani. Dar au existat și oameni geniali care în anii de școală s-au comportat sub nivelul mediu al colegilor lor. Byron, Walter Scott, Darwin au fost elevi mărginiți. Nu se interesau de materiile predate în școală și-și vedeau de treburile lor: unul scria versuri, ceilalți doi desenau portrete sau caricaturi, colecționau fluturi sau se amuzau cu experiențe chimice.

Cîteva din primele lucrări ale viitoarelor genii au ajuns pînă la noi. Există, de exemplu, un autopotret al lui Dürer executat de el la vârsta de 13 ani și cîteva lucrări muzicale compuse de Mozart cînd avea șapte ani.

Liszt, Chopin și Yehudi Menuhin au dat concerte înainte de a împlini 11 ani. Goethe avea numai 9 ani cînd a scris primele poezii în limbile germană, latină și greacă.

Se pare, însă, că cel mai înzestrat dintre toți „copii-minune” a fost Christian Heinrich Heineken, care a trăit în Germania în secolul XVIII. Din cartea publicată de dascălul lui aflăm că în scurta lui viață de 4 ani și 4 luni copilul a dat dovadă de o înzestrare cu totul ieșită din comun. La 3 ani citea singur povești și jongla cu cele patru operații aritmetice. Tot atunci a învățat limba franceză, geografia și peste o mie de citate latinești. Faima micului Heinrich s-a răspîndit în toată Europa și copilul-minune a fost un timp oaspetele regelui Danemarcei.

Se spune că întemeietorul matematicii moderne, Gauss, a descoperit la trei ani și jumătate o greșeală în socotelile tatălui său, economisindu-i în felul acesta o sumă importantă. Gauss a manifestat de foarte timpuriu înclinații spre matematică, în special spre teoria numerelor. Aproape toate descoperirile fundamentale ale lui Gauss au fost făcute între 14 și 17 ani!

Înainte de a vedea cum arată un manual de geometrie, Pascal a formulat și a demonstrat peste 30 de teoreme de geometrie euclidiană, iar la 15 ani a publicat un studiu de geometrie și a demonstrat alte 100 de teoreme.

Pasiunea pentru știință a lui Norbert Wiener, părintele ciberneticii, a început de la frageda vîrstă de 5 ani. La 9 ani a învățat într-o clasă cu elevi de 18 ani. La 12 ani s-a înscris la colegiu, iar la 14 ani a căpătat un titlu științific.

PE FRONTUL DE FOC E CEVA NOU

Cînd captușim norii cu argint

Incendiul a izbucnit în luna martie. Înții în cîteva puncte din vestul și sud-vestul Australiei, apoi s-a întins pe suprafețe din ce în ce mai mari, devorînd eucaliptii rășinoși, sălciile, arbuștii, iarba, toate uscate ca iasca în aceste regiuni secetoase. Focul amenința să ia proporții catastrofale și nu părea să se sinchisească de eforturile unite ale pompierilor și populației. Se întrezărea o singură posibilitate de salvare: intervenția Organizației de cercetări științifice și industriale.

...Deasupra orașului Melbourne se adunaseră nori, dar meteorologii afirmau că vor pluti peste pădurile și cîmpiile în flăcări fără să verse o picătură de ploaie. De aceea, de pe aeroportul orașului se înălțară mai multe avioane și dispărură dincolo de plafonul de nori, lăsînd în urma lor cozi lungi de fum albicios. Alcătuit din particule infime de azotură de argint, fumul se așternu ca o perdea deasupra norilor. Vîntul sufla cu putere. Norii astfel captuși ajunseră curînd în zonele incendiate și... revărsară asupra focului o ploaie torențială. Particulele de azotură de argint își îndeplîniseră misiunea: contopindu-se cu norii dăduseră naștere picăturilor de apă.

Ploaia a durat cîteva ore. Expansiunea focului a fost oprită. Repetînd experiența, specialiștii australieni au reușit să obțină o cantitate și mai mare de precipitații și să biruie focul definitiv.

Dar dacă în bătălia de pe „frontul Melbourne” tehnica a învins cu ușurință, în alte zone ea s-a dovedit neputincioasă o bună bucată de timp și populația a trăit cîteva zile de groază. Căci pentru a produ-

ce ploaie avioanele aveau nevoie fie și de cîteva nori, iar cerul se încăpățîna să rămînă de un senin imperturbabil. Abia cînd s-au ivit cîteva pături subțirele de vapori condensați au putut porni avioanele în urmărirea lor și au declanșat potopul salvator.

A. Izmailenko

ÎNTÎMPLĂRI ADEVĂRATE

Surmenaj electronic

Cu toate că întimplarea s-a petrecut acum trei ani, juriștii nu și-au spus încă ultimul cuvînt.

Thomas Taggard, negustor de automobile de ocazie, s-a prezentat într-o zi la ghișeu unei bănci din statul Alabama, la care își depusese banii. Afacerile îi mergeau prost și se hotărîse să-și ridice întreaga sumă economisită, în valoare de vreo 200 de dolari.

— Mașina noastră electronică vă va controla contul, l-a informat funcționarul, după care negustorului i-a fost dat să audă: „Thomas Taggard, contul nr. 26354/E-33 — 43 498 dolari”. După cîteva clipe de uimire Taggard și-a regăsit prezența de spirit.

— Scot toală suma! s-a grăbit el să spună.

Pentru orice eventualitate casierul a controlat încă o dată contul și mașina electronică i l-a confirmat. Din ziua în care banca recursese la serviciile mașinii electronice de calcul, nu se înregistrase nici cea mai mică greșeală, așa încît, casierul i-a înminat banii lui Taggard cu conștiința împăcată. Nu același lucru se poate spune

despre conștiința lui Taggard care, o dată în posesia voluminosului pachet de bancnote, l-a transportat acasă avînd grijă să ceară și o escortă de doi polițiști.

Mai departe evenimentele s-au desfășurat în felul următor:

În seara aceleiași zile la bancă s-a observat greșeala și Taggard a fost somat să restituie suma ce nu i se cuvenea. Mașina electronică confundase contul lui Taggard cu cel al... celei mai mari companii electrice din Alabama. Cu singele rece care se pare că-l caracterizează, Taggard a consimțit să înapoieze banii, dar nu integral — pentru că între timp îi investise într-o afacere — ci în rate de cîte trei dolari pe săptămînă. Nici schimbul violent de cuvînte cu directorul băncii, nici cele cîteva zile de închisoare nu l-au determinat pe Taggard să-și schimbe hotărîrea. Doar banca e datoră să-și informeze clienții despre contul lor și la cerere să le verse suma depusă!

După toate acestea Taggard a devenit unul din cei mai populari oameni din statul

Alabama. Afacerile i-au prosperat vertiginos. Banca, în schimb, o duce din ce în ce mai rău. Oamenii au pierdut încrederea într-o instituție care folosește mașini electronice defecte.

(Din „Smena”)

CAPRICII CANINE

Nepotrivire de caracter

În Franța există 6 000 000 de cîini. Un cap masiv de bulldog răsărînd pe fereastra unui taxi sau un bot ascuțit de șoricar în ghișeuul unui chioșc de ziare sînt un spectacol cit se poate de obișnuit. Un mare număr de cîini se răsfață și în casele orașenilor din Anglia. Mai mult, judecînd după o întîmplare pe care un corespondent al ziarului „Trud” o relatează după o vizită în aceste țări, se pare că unii englezi sînt foarte sensibili la capriciile cîinilor lor preferați.

John Felsted și Lizie Smith erau logodiți și se iubeau cu pasiune. Fiecare avea cîte un cățel pe care îl iubea de asemenea cu pasiune. Dar — vai! — cățelii nu s-au înțeles. Întîlnirile logodnicilor erau un prilej de încăierare pentru favoriții lor. În fața acestei evidente nepotriviri de caracter, John Felsted a hotărît că o căsătorie cu Lizie Smith ar fi un non-sens. Drept care a rupt logodna și a dat un anunț în ziare în care a specificat că nu acceptă decît propuneri de la candidate fără cîini.

CRIMINALISTICA

Un amator celebru

Uitarea se cerne repede peste multe fapte care, la vremea lor, au făcut senzație. Cine își mai aduce aminte că Henry George Kendall, stins recent din viață la Londra, a fost primul om care a folosit radio-telegrafia pentru a pune poliția pe urmele unui criminal? În 1910 era comandantul pachebotului britanic „Montrose”. Tot

Fără cuvînte

atunci Scotland Yardul îl căuta pe doctorul Hamley Crippen care, după ce își omorîse soția, dispăruse fără urmă împreună cu Ethel Leneve, secretara lui. În timpul unei curse din Belgia spre Canada, comandantul Kendall și-a dat seama că „fiul” unuia din pasageri, Mr. Robinson, era de fapt femeia complice. Fără să șoavea a trimis mesajul care a intrat în istoria criminalisticii: „Dr. Crippen și Ethel Leneve la bordul navei Montrose”. Cînd pachebotul a acostat la Quebec, cei doi au fost arestați de un inspector al Scotland Yard-ului care-i ajunseseră din urmă cu un vas mai rapid. Asasinul și-a ispășit pedeapsa cu moartea, dar complicea a fost achitată din lipsă de dovezi. Vigilentului comandant i s-a ridicat abia mult mai târziu un monument din... celuloid: binecunoscutul film „Dr. Crippen la bord”.

F. Solouhov

DE PRETUTINDENI

Europeanii au crescut

lor cu 8,1 centimetri, a germanilor (din regiunile sudice) cu 6,4 centimetri, a francezilor cu 4,6 centimetri, a spaniolilor cu 2,4 centimetri.

Ghicește-mi în palmă, doctore!

Mai mulți pediatri au constatat că abaterea de la modul în care sînt dispuse de obicei liniile din palma noilor născuți înlesnește diagnosticarea unor defecte congenitale, dintre care 50 la sută rămîn nedescoperite de metodele obișnuite de investigație.

Medicii au studiat peste 150 de nou-născuți cu defecte congenitale, iar printru aceștia 39 a căror palme aveau linii neobișnuite, determinate de virusul rujeole de care suferise mama în timpul sarcinii. S-a observat, de asemenea, că aproximativ 50 la sută din nou-născuți au liniile palmei deviate.

(Din „Komsomolskaia Pravda”)

Scut și spadă

(Urmare din pag. 4-a)

Ah, e o îmbrăcăminte groznică... pentru un tinăr — se grăbi ea să adauge. — Dar așează-te, îl pofti, după care începu să vorbească foarte serios: — Trebuie să te previn, Johann, că Maria e o femeie inteligentă. Noi o respectăm cu toții foarte mult, dar există anumite lucruri pe care trebuie să le cunoști. Fiica ei, Angelica, ai s-o vezi, e o fată adorabilă, dar când era încă foarte tinără, tatăl colonelului Joachim von Salz, general-locotenentul von Salz, care era deja la o vîrstă mai mult decît înaintată... Ei, pe scurt, ar fi putut ieși un mare scandal, un proces. Fata a încercat să-și pună capăt zilelor. Și dacă n-ar fi intervenit imediat mama ei, care e atît de deșteaptă, s-ar fi putut întimpla o nenorocire. La un consiliu al familiei von Salz, la care a participat și Maria, s-a hotărît ca dînsa — pe atunci numai cameristă șefă la conacul generalului — să devină administratoarea casei, iar von Salz să treacă pe numele fetei șase hectare de pînînt și pînă la majorat să-i plătească anual o sumă de bani. Mai mult, Maria a cerut ca generalul să-i dea un act în care s-o recunoască pe Angelica drept fiică naturală. Actul îi dădea Mariei garanția că familia von Salz își va respecta obligațiile și după ce aveau să se potolească lucrurile. Generalului îi convenea, evident, mai degrabă s-o socotească pe Angelica fiică naturală decît să recunoască ce se întimplase.

Cînd Joachim von Salz, fiul generalului, s-a întors acasă de la școala militară, bătrînul i-a spus că avea o soră. Sigur, vestea a fost foarte neplăcută pentru Joachim, dar asemenea lucruri se întimplă și în case mai mari, cum se spune. Pînă la urmă fiul generalului a trebuit să se resemneze, dar a refuzat să-și vadă „sora”.

Maria a dat dovadă de multă înțelepciune și tact feminin și Joachim s-a convins repede că nu atența la onoarea familiei von Salz și nu cerea să aibă cu ea legături de rudenie.

De aceea, cu puțin timp în urmă colonelul acceptase să-și cunoască „sora” și apoi o luase la el ca traducătoare. Colonelul se purta cu Angelica foarte oficial, dar asta nu însemna că nu avea oarecare simpatie față de ea. Joachim von Salz avea o funcție importantă în Abwehr nu numai pentru că făcea parte dintr-o familie ilustră, ci și pentru că se remarcase în activitatea diplomatică pe care o desfășurase în Anglia și Franța.

— Maria Bücher mi-e prietenă — mai adăugă Frau Dietmar — și aș fi putut să nu-ți spun toate acestea. Dar mai e un lucru pe care aș vrea să-l lămuresc. Să știi că mai de mult Friedrich și Angelica... Cred că e mai bine să știi asta și, bineînțeles, să uiți dacă... ei, dacă ai cumva intenții serioase — continuă Frau Dietmar zîmbind. De altfel ai să te convingi singur. O iubesc din toată inima pe Angelica.

Vestea lui Frau Dietmar despre micul scandal de familie n-o pune într-o lumină prea favorabilă pe Maria Bücher și pe fiica ei, iar cuvintele „intenții serioase” dezveleau cu mult cinism motivul pentru care Johann fusese invitat la sărbătoarea de familie. De altfel, nici fătîșul egoism matern al doamnei Dietmar nu-l bucura prea mult pe Weiss (lui Friedrich al ei nu-i trebuia o asemenea nevastă), cu toate acestea nu-i displăcu faptul că Frau Bücher îl alesese tocmai pe el. Însemna că izbutise să-i inspire oarecare încredere în discuția pe care o avusese în duminica aceea cînd o condusese acasă de la biserică. „Nu-i rău” — se lăudă în gînd Johann, dîndu-și seama că de fapt rostise aceste cuvinte cu intonația cu care-i vor-

bise odată instructorul lui, după o lecție în care Johann îi demonstrase de ce erau germanii o rasă superioară, sprijinindu-și argumentarea cu citate din discursurile lui Alfred Rosenberg — teoreticianul fascismului german. Făcuse o demonstrație în două variante: una ca venind din partea unui soldat de rînd, iar a doua — ca din partea unui ofițer din Wehrmacht.

— Deși e absurd — rostise zîmbind instructorul, totuși, în general... nu e rău.

Dar cînd Johann i se plînsese că după asemenea afirmații se simțea ca minjit de noroi, instructorul îi replicase cu reproș:

— Reacționezi greșit, Belov. Asta-i ideologia lor. Poți s-o disprețuiești, dar trebuie s-o cunoști și s-o înțelegi. Altfel ai să fii un intrus printre ei și n-ai avea perspective să avansezi. Ca să devii ofițer, poți să faci și potlogării. După care adăugă imediat: — Asta din punctul nostru de vedere, evident, pentru că la ei asemenea manevre se cheamă a „prinde momentul”.

La doamna Maria Bücher se adunaseră cei mai buni prieteni ai casei: doi bărbați și trei femei. După haine și maniere nu se putea ști și ce învîrteau.

Un ins în vîrstă, pe nume Herbert, purta un veston la două rînduri. De vesta împletită avea prins un lăntîșor. Era foarte plin de el și fața-i grăsună exprima o mare indiferență față de tot ce se întimpla pe lume. Domnul Herbert tocmai spunea unui ins pipiriu, în smoking, că cel mai bun lucru pe care l-ar fi putut face englezii după Dunkerque, ar fi fost să încheie un tratat de pace cu Fûhrerul, pentru a rezolva apoi împreună problema răsăriteană. Dacă ar fi procedat așa, Fûhrerul le-ar fi dat poate și lor cîteva regiuni nordice din Rusia. În schimb, Anglia ar fi trebuit să împartă cu Germania unele posesiuni coloniale ale ei.

Dar domnul în smoking, căruia oaspeții îi spuneau Paul, obiectă delicat că Fûhrerul va izbuti să facă ce n-a izbutit Bonaparte și că armata germană va mărșăliu la fel de victoriosă pe străzile Londrei, cum mărșăluia în momentul acela prin Paris.

Din discuțiile care urmau, Weiss află că domnul Herbert era expert în evaluări la biroul „Packet-Auktion”-ului, care adăpostea în depozitele lui bunurile confiscate ale locuitorilor supuși la represalii în regiunile ocupate. Același birou repartiza aceste obiecte confiscate unor persoane, bineînțeles alese pe sprinceană. Cele mai valoroase erau înminate ca un dar personal al Fûhrerului, pentru merite deosebite și cu prilejul unor sărbători sau victorii militare. Cancelaria Reichului alcătua liste speciale cu numele celor vrednici de a primi asemenea cadouri. Iar domnul Herbert, ca expert, evalua obiectele destinate a fi dăruite, ceea ce era, de altfel, un lucru foarte relativ. Un obiect putea fi estimat, de pildă, la numai o sută de mărci, deși în realitate valora o mie.

De aceea persoanele cele mai sus puse căutau să cîștige bunăvoința lui Herbert. Acesta, însă, trebuia să informeze pe un reprezentant personal al lui Himmler despre toate obiectele de preț care intrau în depozitele biroului, să le pună deoparte și să le predea apoi Gestapoului. De ce proceda așa? Nici unul din oaspeții doamnei Bücher nu știa, bunăoară, că în timpul crizei de după primul război mondial Herbert fusese condamnat la închisoare pe viață pentru niște afaceri cu margarină preparată dintr-o materie primă dăunătoare sănătății și că mulți consumatori, în special copii, se îmbolnăviseră grav.

(Va urma)

ȚESĂTURI IMPRIMATE

- DIFTINĂ ● FINET
- BORSEC, INDIAN
- ENKA-PIJAMALE

și țesături vopsite în fir și în bucată pentru cămăși și costume produse de

ÎNTRERINDERILE
TEXTILE GALAȚI

Nectarul de fructe păstrează conținutul de vitamine și aroma fructelor proaspete.

NECTAR DE FRUCTE

GUTUI, CAISE, PIERSICI

De vânzare la unitățile Alimentara, cofetării și centrele de răcoritoare

GALLUS

Vopsește orice țesături
MĂTASE • BUMBAC • LINĂ
ROCHII • HAINE • BLUZE

COMPLEXUL
PENTRU INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

PRODUCE:

PLĂCI AGLOMERATE CU RAȘINI UREOFORM-ALDEHIDA DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICAT.

Economice, stabile, grosimi uniforme, randament sporit la croire, perfect plane, formate practice, se pot furniza etc.

DOMENII DE UTILIZARE

- Mobilier
- plafoane
- pereți despărțitori
- amenajări interioare
- va goane
- tramvai
- lambriuri
- construcții navale etc.

Greutate specifică 60 kg/mc.

Grosimi: 8. 12. 16. 19. 22 mm.

Formate: 1830/3660, 1830/1830, 2440/1830, 1220/1830 mm.

Pe o treaptă superioară de civilizație

O navă cosmică în formă de farfurie se apropia vertiginos de Pământ. Doi locuitori de pe o planetă depărtată nu-și luau ochii de la hublou.

— Ascultă, Iv, rosti unul din ei, am impresia că planeta e locuită.

— Da, încuviință An, cred că de data asta am avut noroc. Să oprim motorul și să facem nava invizibilă.

Farfuria se topi în atmosfera terestră. — Să cercetăm bine planeta. Cine știe ce civilizație e pe aici! Coborâm până la 500 vortem. Declanșează Raza-X.

Iv își aținti privirea asupra unui buton roșu și acesta țâcăni, supunându-se ordinului mintal al cosmonautului. Raza-X lunecă peste suprafața Pământului. Iv și An sorbeau din ochi ecranul.

— Nu încapă discuție: planeta e locuită. Văd peșteri cu mai multe etaje. Dar aspectul lor...

— Ce importanță are aspectul? Și la noi a bintuit moda formelor cubice, acum o sută de mii de ani. E doar un indicu că civilizația lor e încă în fașă... Păcat!

— Să vedem ce viață duc. Poate că nu sînt pe o treaptă chiar atît de joasă pe cît pare. Declanșez Raza-Y.

Iv privi un buton verde. Se auzi un țâcănit. O rază puternică străpunse zidurile caselor. Pe ecran se ivi interiorul unei camere. An și Iv scoaseră în același timp o exclamație de bucurie.

— O, tu, fiu al planetei! strigă Iv. N-am făcut drumul de pomană! Ura!

— S-s-st! Ascultă-l cum vorbește! Il intrerupe An. Raza-Z, mai repede!

Sunetele amplificate năvăliră în cabina navei:

„A-a-a-!... I-i-i-!... Ma!... A!...“

— Curioasă limbă! Foarte curioasă!... Predomină vocalele.

— Da... E numai o aglomerare de sunete fără sens. O vorbire încă nedezvoltată... Foarte trist.

— Privește! Privește! Au mai intrat doi!

„Mașă! Mașă! Lasă copilul! Am eu grijă de el!... Ah, pușorule! De ce plîngi? Mașă, credeam că ne-am înțeles. Văd eu de toate. Lasă copilul în grija mea!“

„Ce atent ești, dragul meu! Dacă toți soții ar fi așa...“

„Haide, nu te mai agita! Ai nevoie de odihnă. Doar sînt bărbat și e de datoria mea să-mi îngrijesc copilul.“

— Interesant, foarte interesant! rosti Iv dus pe gânduri. Să mutăm raza în altă parte.

„Am sosit! O mic de scuze pentru întirziere! Am alergat prin magazine după cumpărături. Ți-am adus ceva frumos. O carte. Costă două ruble și cincizeci de copeici. „Despre alimentația rațională și sănătoasă“. Îți place? Ia uite ce copertă! Grozavă carte, folositoare...“

„Mulțumesc, Kostik. Dar nu trebuia să te obosești...“

— Să-i ascultăm și pe alții, spuse Iv cu un început de îngrijorare. Mută raza.

„Poftește, mamă, la masă. Pofliți și dumneavoastră, oaspeți dragi. Locurile de

onoare sînt rezervate pentru femei. Nu, nu, mamă, nu te scula. Aduc eu tot ce trebuie. Odihnește-te, draga mea. Am să spăl și vasele. Lasă toate în grija mea!“

— Ciudat! spuse Iv. Ai observat o anumită particularitate?

— Am observat. Întreținerea peșterii și educarea urmașilor cade în sarcina ființelor de sex masculin... La noi nu-i așa... Să fie pe o treaptă superioară de civilizație? Ce-i de făcut?

— Nu încapă îndoială, sînt mai evoluți decît noi. Dar e mai bine să nu aterizăm. Nici un bărbat de la noi n-ar aproba contactul cu o asemenea planetă. Urmările ar putea fi dintre cele mai triste... Pornește motoarele!

Duduind și trepidînd, farfuria zburătoare se năpusti undeva în sus.

Întîlnirea dintre solii altor lumi și locuitorii planetei noastre nu s-a produs dintr-o pură întîmplare: farfuria zburătoare a ajuns în vecinătatea Pământului în ziua de 8 martie...

E. Evdokimov

Politețe

— Poate ați remarcat că de la o vreme condica de reclamații nu mai e folosită. Și pe bună dreptate. Ce rost mai are acum, cînd dialogul dintre cumpărători și vînzători se desfășoară cam așa:

— Bună ziua, frumoasă fată!

— Și frumoasă fată răspunde cu un zîmbet de stewardesă:

— Bună ziua! Ce vă pofteste înima, tinere?

— Eu tinăr? He-he... Mulțumesc pentru compliment.

— Vai, arătați așa de tinăr, credeți-mă!

— Ești prea amabilă. Îți mulțumesc.

— N-aveți pentru ce.

— Ba da. Îți sînt recunoscător.

— Nu vă osteniți pentru atîta lucru.

— Mersi.

— Cu ce vă servesc? A, da! Înțeleg. Un aperitiv? Poftim. Vă recomand scrumbioara asta fără măruntate. V-o împachetez în pergament și în celofan. N-aveți grijă, nu pătează...

— Îți mulțumesc din toată inima. Am cumpărat pentru nevastă-mea un buchețel de trandafiri. O să fie fericită cînd o să afle că ți l-am oferit duminică.

— Sînt pur și simplu emoționată!

— Dă-mi, te rog, „Condica de mulțumiri și admirație“.

— Dar e completată. Nu mai aveți loc nici măcar pentru un rînd. Și, de altfel, dumneavoastră meritați mulțumiri, nu eu. Sînteți așa de îndatoritor!

— Dimpotrivă, dumneata...

— Ba nu, dumneavoastră...

— Ce fată sensibilă! Ai simțit dintr-odată că sînt amabil și politicos.

— Iar dumneavoastră parcă ați fi citit în „Condica de mulțumiri“ că nu există ființă mai politicoasă decît mine.

— Da, dar dumneata ești din obligație, pe cînd eu sînt din naștere. Așa sînt, eu, natural.

— Ia te uită, ce mai naturalești!

— În orice caz nu se compară cu a duminică!

— Te rog să vorbești frumos!

— Te poftesc să nu-mi faci morală!

— Mă lipsesc de grosolăniile duminică!

— Nu zbiera, scrumbie fără măruntate!

— Zi mersi, hodorog bătrîn, că sînt cea mai politicoasă, că altminteri ți-aș da una cu scrumbia asta fără măruntate...

— Mai bine mulțumește Celui de Sus că sînt un intelectual, că altminteri te-aș fi jumulit cum știu eu!

Dă-mi condica de reclamații!

— E completă, nu mai e loc!

— Mulțumesc pentru sinceritate.

— N-ai pentru ce!

— Mersi pentru amabilitate.

— Poftim!

— Ești prea draguță.

— Pentru un om bun nu-i păcat!...

Așa încît condica de reclamații a devenit absolut inutilă.

A. Karasev

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

— Ași! Nu eu, turnul Eiffel a tras la mîsea!

O inteligență fenomenală

Cînd mă duc în vizită și mă pomenesesc în societatea vreunui favorit al stăpînului casei, fie el ciine, pisică, sau șarpe boa domestic, încerc de fiecare dată să mă sugestionez că în secunda următoare nici una din aceste vietăți nu va face ceva extravagant. La urma urmei, imi zic în gînd, e doar o banală pisică (boa, ciine).

Dar cînd deschid ziarul și văd fotografia unei ființe amintite mai sus sînt ferm convins, fără să mai citească, că e vorba de un exemplar cu totul ieșit din comun. Doar n-au să scrie ziaristii despre un ciine obișnuit. Nu! Ciinii din ziare sînt întotdeauna de o inteligență fenomenală.

Ba unele publicații sar pur și simplu peste cal cînd e vorba să descrie eroismul cu care ciinii salvează locatarii unor case cuprinse de flăcări. Deși, după cite imi amintesc, nici un ciine nu s-a gîndit să spargă geamul, să tragă semnalul de alarmă sau să formeze numărul de telefon al pompierilor. Ci-

niel nu fac decît să latre și să zgirie la ușă pînă cînd stăpînii se trezesc și se aruncă spre ieșire, călcîndu-și pe labe salvatorul. Drept care, credincioșii paznici sînt fotografiați și preamăriți. Iar uneori, în extazul recunoștinței, li se ridică și monumente pe care sorie, de pildă: „În memoria ciinelui necunoscut Rex“.

Sau de cite ori nu se sufocă de admirație ziarele descriind moștenirea pe care un stăpîn iubitor a lăsat o unui patrupe sau unei zburătoare. În ce mă privește sînt convins că pălăvrageala asta e cit se poate de dăunătoare. Căci tot din ziare aflăm că numărul animalelor care invașă să citească și să socotească crește pe an ce trece. Și citînd fel de fel de povești cu moșteniri, aceste drăgălașe creaturi și-ar putea închipui că de vreme ce atașamentul stăpînului lor le garantează succesivitatea n-ar fi rău ca aceștia să se grăbească să moară. Mai mult, favoriții patrupezi ar putea chiar depune eforturi pentru ca orotorii lor să afle cit mai repede drumul spre cimitir. Pînă și un canar ar putea să ajungă la un astfel de rezultat dacă și-ar sili stăpînul să-l prindă pe cornișa etajului zece...

Sau ce înduioșătoare sînt istorioarele despre devotamentul ciinelor! Se știe, de altfel, că acesta e un vechi cal de bătaie al ziaristilor. Nu de mult am citit într-un ziar:

„Sînt două luni de cînd Mit, ciinele pescarului Ole Svenson, nu se mișcă de pe dig, cu ochii țintă la orizont. Am intrat în casa lui Ole, întors curînd de la pescuit.

Furtuna l-a silit să acosteze pe țărnul opus al insulei și nu lîngă dig, ca de obicei. Întrebat de ce nu se urnește ciinele de pe dig, Ole ne-a răspuns: „De un-să știu? Fiecare cu grijile lui...“

Aș fi extrem de mîhnit dacă după toate acestea cititorii și-ar închipui cumva că sînt un dușman al animalelor și atunci cînd pisica lor ar scoate un mieunat jalnic ar crede că eu am călcat-o pe coadă. Nu. Îmi plac animalele. Dar animalele obișnuite, lătoase, fără aptitudini speciale. Sînt un om obișnuit și mă simt umilit ori de cite ori o lighioană se dovedește mai inteligentă, mai curajoasă, mai ingenioasă decît mine. La naiba! În definitiv cine-i stăpînul naturii, eu sau ciinele mele?

Și dacă cumva potaia e chiar așa de deșteaptă n-are decît să-și citească singură isprăvile în ziare, iar eu mă reped să-l mușc pe redactorul-șef.

(Din „Nedelea“)

Fara cuvinte

Numărul 134

Modestul Clopoțel de cîmp suspina de mult după grațioasa Libelulă. Piciorul-cocoșului se îngălbenise din pricina indifferenței ei, iar Trifoiul cirlionțat se uscase de-a binelea.

Cu toții își ofereau Libelulei mina și inima. Dar frumoasa inaripată nu-i băga în seamă.

— Din ăștia găsesc pe toate drumurile! spunea ea și continua să zîmbească și să zburde sub cerul senin.

Într-o bună zi, pe pajiște se ivi un elegant Fileu. O zări pe Libelulă și se apropie de ea. Apoi se inclină galant și rosti:

— Signorina, de unde acești ochi înțetători?

— Vai, mă flatați, îi răspunde Libelula și-i aruncă o privire cochetă.

— Strălucirea aripiilor domniei voastre face să pălescă culorile curcubeului, continuă el.

Libelula îl privi pe sub genele lăstate:

— Pe pajiștea noastră frumusețea nu e apreciată. De altfel nici n-ai cu cine să schimbi o vorbă.

— Te iubesc! șopti Fileul.

Libelula i se aruncă în brațe...

De atunci, figurează în colecția Fileului sub numărul de inventar 134.

Evgheni Manko

— Ți-am interzis odată să te antrenezi la judo cu bunica...